

MAGYAR HÉTFŐ

Előfizetési ár házhoz
szállítva:

Egész évre . . . 6 pengő
Fél évre . . . 3 „
Egyes szám ára: 10 fillér

Hétfőn megjelenő politikai hetilap

FŐSZERKESZTŐ:

HALLER ISTVÁN

SZERKESZTIK:

CSERNÁTONY LÁSZLÓ ÉS MOVIK ZSIGMOND

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest,
VIII., Horánszky-utca 20
Telefon: József 338—21
és József 431—93

D. évfolyam.

Budapest, 1929. szeptember 2.

36. szám.

Ismeretlen tettesek fel akarták robbantani a német birodalmi gyűlés épületét

**Csak néhány ablakot zúzott be a bomba — 25.000 márka jutalom
a tettes kézrekerítőjének**

Berlin, szeptember 1.

(Saját tudósítónk telefonjelentése.)

A birodalmi gyűlés épületének pincéjében vasárnap reggel 4 órakor bomba-robbanás történt. A robbanás az ablakokban tett csekély kárt. Tűz azonban nem támadt. A robbanás után a rendőrség széles körben elzárta a birodalmi gyűlés épületét. Weiss rendőr-főnök a büntetőrendőrség embereivel nyomban megjelent a tényállás megállapítása végett.

A birodalmi gyűlés épületének

északi oldalán robbanóanyagot helyeztek el.

A robbanás következtében a földszint és az első emelet ablakai törtek össze. Az egyik ablakról a párkány is leszakadt. A helyszínen megtalálták a robbanószerkezet maradványait, egy ébresztőóra és egy zseblámpa részzeit. Egyes részeket az útca másik oldaláig hajtott a robbanás. A színhelyhez közelálló közúti oszlopon

ragasztószerrel odahelyezett cédulát találtak,

melyen egy horogkereszt alatt a kö-

vetkező szó volt olvasható: Nagy-németország ébredj!

Noha a robbanóanyag minősége eddig nem volt megállapítható, szakértői felfogás szerint

hasonló ahhoz, mint amelyet az oldenburgi és lüneburgi merényleteknél használtak.

Föltehető, hogy a mostani és a két korábbi merénylet között összefüggés van.

A rendőrfőnök 25.000 márka jutalmat tűzött ki a tettes nyomravezetőjének.

„Véget ért a háború...”

Henderson, az angol külügyminiszter mondta ezt a sajtó képviselőjének. 1914-ben kezdődött és 1929 augusztusban Hágában véget ért a háború. Így Henderson...

Bár igaza volna! De nincs. A háború nem 1914-ben kezdődött. Sokkal hamarabb. És nem is ért véget az angolok diplomáciai sikerével Hágában. Folyik a háború most is. És még igen-igen messze vagyunk a végétől.

Nem a belga és az orosz határon megdördült ágyuk vezették be a népek ellenségeskedését. Ugy indult az meg, mint a vihar, a jégeső, a lefelé húzza. Valamerre elindul. Kilandítói útjából a könnyebb levegőrétegeket, felhőket, légtömegeket. Kavardást támaszt. A lassítás-vonzás törvényei nyomán hatalmas tornádó, a földrengés. Könnyű párák kezdenek gyülekezni magas régiókban. Gyűlnek, gyűlnek. Beláthatatlan tömeggé lesznek. Valahonnan egy hidegebb légáramlat éri őket. Megsűrűsödnek, elsötétednek. Vilamos feszültség keletkezik. Súlya áramok keletkeznek. Dörgés-villamlás közepette púszító ár száguld felülről a békés földre, amely kénytelen eltűnni, hogy a fölötté összegyűlt erők rajta tombolják ki magukat. A vihar nem az első mennykőcsapással kezdődött, hanem a párák gyülekezésével és hideg levegő találkozásával. A többi csak fejlődés, folytatás, végződés...

A gazdasági világ ismeri a párateltséget, a rideg üzleti érdekek, hideg áramlásainak útjait s vele a világháborúk keletkezését, ahol a kövér cseppek vérből, a jég acélból, a zápor emberi és vagyontulajdonból áll. Amit együttesen világháborúnak, emberiség katasztrófájának hívják. És ez még nem ért véget...

A népek nem a szabad versenyekben látják, s nem a kölcsönös boldogulásban akarják felismerni azt az atmoszférát, amely valamennyiök fejlődését és virágzását biztosítani tudja. Az ökolbe és az erőszakba helyezik még ma is bizalmukat. Nem a jogot — hanem az erőt tekintik csálhatatlan sikerű szabályozónak. Az erő soha nem szeret megnyugvást. Az erő csak elnyomni tud. Meggyőzni, kiegyenlíteni nem. Az elnyomott mindig tiltakozik az erősebb, a győztes, a rendelkező, a parancsoló ellen. És meg nem nyugszik. És az erőbeli állapot változik. A legerősebbnek lehetnek pillanatai, amikor megszűnik s a pillanatot felhasználó gyengébb felülkerekedik. Az erő hatalma tehát soha nem végleges, sikere effemer.

Ha Henderson azt akarja, hogy igaz legyen, amit mondott, legyen pártjával, a győztes Snowdennel, MacDonalddal rajta, hogy az erőszak eltűnjön, az erő helyébe a jog üljön Genfben, Hágában, Párisban, Londonban a tárgyaló asztalhoz. Ne az legyen, a cél, hogy a képviselt erő hányadában kapiják meg a zsák-

Vasárnap a déli órákban indult el a Graf Zeppelin Európa felé

Izgalmas jelenetek közben a kedvezőtlen szél órák hosszat hátráltatta az indulást Lakehurstban. — A texasi vad vidékek fölött átlótték a léghajó külső burkát

Lakehurst, szeptember 1.

(Saját tudósítónk telefonjelentése.)

A Graf Zeppelin indulását vasárnap reggel 6 órára tervezték, azonban az indulást az időjárás kedvezőtlen volta miatt el kellett halasztani. A szél olyan kedvezőtlen irányból fújt a lakehursti hangár felé, hogy

a kirendelt katonaság több órai várakozás után minden eredmény nélkül volt kénytelen szétoszlani.

A várakozás ideje rendkívül izgalmas volt; ugyanis a szél reggel 4 órakor kezdett erősödni és olyan erővel fújt, hogy az indulás időpontjában a hangár körül összegyülekezett nézők tömegéből kellett segítségül hívni 200 önként jelentkező embert a 450 tonnyi tengerészkiállomány segítségére. Már megindították a Zeppelin motorjait, azonban a szél folyton erőso-

dótt, a felszállás kedvezőtlennek látszott és

a motorokat újból le kellett állítani.

Az utasok reggel 6 órakor foglalták el helyeiket a kabinokban. Egy és háromnegyed órával később tudtukra kellett adni, hogy a kedvezőtlen szélfúvás miatt a Graf Zeppelin indítása halasztást szenved.

Közben az utasok legnagyobb része elaludt a kabinban és így a léghajó parancsnoka fel sem keltette őket.

A kedvezőtlen időjárással kapcsolatos izgalmakat még jobban fokozta, hogy Kroner főmatróz újabb átvizsgálás után a Zeppelin külső burkán egy kis kerek lyukat fedezett fel. Nemesak a főmatróznak, de a léghajó tisztikarának is az volt a véleménye, hogy

a lyuk fegyvergyőlyötől származik, szerencsére azonban a lövedék a léghajónak csak külső burkát írta át.

A léghajó vezetősége szerint a sérülést okozó lövést akkor adták le, midőn a Zeppelin a texasi vad vidékek fölött szállott. Első pillanatban úgy látszott, hogy a sérülés miatt nem folytathatja útját a léghajó, a szakértők azonban hamarosan megállapították, hogy

a külső burkon okozott kisebb folytonossági hiány miatt nem kell elhalasztani a továbbutazást.

Izgalmas várakozásban eltöltött órák után az időjárás helyzet délután 1 óra 18 perckor olyan kedvezőre fordult, hogy a Zeppelin elhatározhatta magát az útra. Parancsszavak hangzottak el és néhány perccel később a léghajó elindult európai útjára.

Ausztriában nem készül polgárháború

Salzburg, szeptember 1.

Salzburg tartomány katolikus parasztszövetsége ma tartotta a közgyűlését. A kormány nevében Rehrl tartományfőnök beszélt, aki erőlesen cáfolta azt a híresztelést, hogy Ausztriában polgárháború áll küszöbön. A

következő szónok Geissler, a nemzetgyűlés tagja volt, aki külön kiemelte Salzburg tartomány földmivelő lakosságának szoros egységét a törvényes jogrend fenntartása mellett.

A gyűlés egyhangúlag határozati javaslatot fogadott el, mely szerint a parasztpárt elvárja minden egyes tag-

jától, hogy mindenkor és minden körülmények között a dolgozók szabadsága és az államrend megszilárdulása érdekében dolgozik és hogy minden olyan puccskíséreltet, mely az állam demokratikus fejlődését és alkotmányát veszélyezteti, határozottan szembeszállnak.

mány megfelelő százalékát, hanem a képviselt igazság, jog és méltányosság arányában óriási hadseregek válnak nélkülözhetők. Iszonyú milliók maradnak meg. A konfliktusok hiénái nem fognak talajt érezni a lábuk alatt. A bankok és iparvállalatok nem az emberpusztításra fogják bázisolni számításait, hanem a növekvő kultúrára, a terjedő jólétre.

Míg minden országhatáron állig

felfegyverzett finác, csendőr, ka-
toña, vámhivatalnok áll, míg minden
állam arra törekszik, hogy a másik
gazdasági életére lasszót vessen, ad-
dig nem érhet véget a háború.
Gyűlnek a párák, panaszból, jóból,
bosszúságból, kínból, nyomorúság-
ból. Ujból felhővé sűrűsödnek s
megint elindulnak valamerre. A
háború nem ért véget. Benne va-
gyunk még mindig. Csak a jog és
igazság siralma vezethet ki belőle.

Mit vár a magyar gépipar Bud Jánostól?

Beszélgetés Stromfeld Ferencel, a Vasművek és Gépgyárak Országos Egyesü-
letének igazgatójával

— A „Magyar Hétfő” tudósítójától. —

Herrmann Miksa kereskedelmi miniszter távozása és Bud János közgazdasági miniszternek a kereskedelmi tárca élére történt kinevezése már régóta foglalkoztatja a magyar közéletet. Az egész magyar közgazdasági élet feszült figyelemmel várja az új miniszter programját és az elintézésre váró feladatok tekintetében állásfoglalását.

Szükségesnek tartották megkérdezni a magyar nehézipar egyik kiváló reprezentánsát, Stromfeld Ferencet, a vasművek és gépgyárak országos egyesületének igazgatóját, milyen a magyar gépipar jelenlegi helyzete és mit várnak az új kereskedelmi miniszter, Bud János működésétől.

— Bizakodó várakozással tekintünk Bud miniszter úr működése elé — kezdte nyilatkozatát Stromfeld igazgató — és reméljük, hogy régi sérelmeink orvoslást nyernek.

A magyar gépipar több mint félszázados multra tekint vissza és a jelenlegi nehéz helyzetben is évente tízmilliárd pengő értékű árut termel. Hangsúlyozom, hogy ebben a hatalmas teljesítményben alig van 10 százalék külföldi anyag és munka és

így a termelés 90 százaléka hazai anyagokkal és hazai munka felhasználásával történik.

A gépiparban termelt áruból jut a legtöbb munkabér, nevezetesen 25—40 százalék, az előmunkások bérét is beszámítva.

A gépiparban foglalkoztatott munkások jórésze családfenntartó férfimunkás lévén — a közvetve eltartottak száma 350—400 ezer ember.

A gépipar foglalkoztatása az utóbbi években állandó javulást mutat, ami nem annyira a növekvő beruházásoknak, mint a

gépipar komoly exporttörekvéseinek és belső értékének köszönhető,

amellyel sikertelenné teszi a külföldi iparnak azt a törekvését, hogy a magyar ipart háttérbe szorítsa.

Ennek ellenére azt kell mondanom, hogy a gépipar nincs megelégedve jelenlegi foglalkoztatásával.

Megfelelő intézkedések esetén, melyeket Bud miniszter úrtól várunk, körülbelül 60—70 millió pengővel csökkenthető volna a behozatal és az export is növekednék mintegy 30 millióval, ez évi 100 millió pengővel javítaná külkereskedelmi mérlegünket.

Ennek az összegnek 40 százaléka munkabérre esnék, ami azt jelenti, hogy további 30 ezer munkáskezet lehetne foglalkoztatni, ami az eltartottakat is számításba véve, 120—150 ezer ember kenyerét jelenti.

Az említett cirka 70 millió pengőnyi felesleges import oka részint abban keresendő, hogy a

kormány nem hajtja végre az 1907. évi iparvédelmi törvényt és annak kiegészítését képező közszállítási szabályzatot,

másrészt meg a régi monarchia idejéből plántálódott át hozzánk az a men-

talitás, amely csak a külföldi áruban lát jól és megfelelő, de a hazai árut lebecsüli.

A közszállítási szabályzatnak nap-
nap után történő formai és lényegi
megsértését a kormány tétlenül nézi
és nem találja meg annak a módját,
hogy

**elejét vegye és megtorolja az el-
követett törvénysértéseket.**

A közszállítási szabályzat végrehajtása körül az utóbbi években a legnagyobb lagymatagság volt tapasztalható. A kormány közegei nem respektálták az 1907. évi ipari törvény intencióit, még ott sem, ahol a törvény és az etika egyaránt kívánta volna a hazai beszerzést, aminek következtében

**nap-nap után súlyos sérelem érte
a hazai gépipart.**

A panaszok jórészt elsüllyedtek a bürokrácia úvesztőiben, vagy legfeljebb egy-egy dorgálást eredményeztek a hibát elkövetőkkel szemben, azonban maguk a hűvek, vagy a fajtákonplik meakafolyzása sohasem volt lehetséges.

A külföldi cégeket képviselő és azok áruit árusító kereskedőktől kezdve az intelligencia legmagasabb fokán álló fogyasztóig rendszerében adják és veszik, mint a hazai iparunk, hogy a külföldi árut szívesebben megfellel és jobb minőségű készítményt, sőt a kereskedő drágábban ad el gyakran hitványabb külföldi árut olyképp, hogy az árú külföldi eredetét hangsúlyozva, a hazai árut a vevő szegyenkezve vásárolja.

Reméljük, hogy a nagy felkészültségű és alaposan tájékozott kereskedelmi miniszter úr működésének megkezdésekor gondot fordít jogos panaszaink orvoslására. Bizunk nagy közgazdasági hozzáértésében és energiájában, amellyel kiküszöbölheti a bajokat. Ezzel külkereskedelmi mérlegünk megjavításán kívül sok ezer magyar munkás ember kezébe ad kenyeret.

Autokarambol a Hermina-út keresz- teződésénél

Vasárnap délután valamivel 2 óra előtt a Hermina-út és Borostyán-utca kereszteződésénél súlyos kimenetelű autokarambol történt, amelynek több sebesülte volt. A Bp. 24—705. rendszámjelzésű autó, amelyet Klein Jenő vezetett, eddig még meg nem állapított okokból felszaladt a gyalogjáróra. Több járókelőt megsebesített az elszabadul autó, így Winkler Ferenc kereskedősegédet, Kovács József kovácssegédet, Taschler István munkavezetőt és Breuer József tanuló. A kihívott mentők Kovács Józsefet súlyos állapotban szállították a Bethesda-kórházba, míg Winkler Ferencet, aki szintén veszélyes sérüléseket szenvedett, a Szent István-kórházba vitték. Breuer József és Taschler István csak könnyebb sérüléseket szenvedtek, a mentők a helyszínén bekötötték őket.

Semmiféle rendelet nem tiltja a soffőrök utcai beszélgetését

Andréka Károly főkapitány-helyettes nyilatkozata a soffőrök zaklatásáról

Általános feltűnést keltett város-
szerte a napokban több lapnak azon
közleménye, amely arról számolt
be, hogy felsőbb rendelethez megtil-
tották a soffőröknek a taxiállomá-
sokon az egymással való beszélge-
tés. Természetesen a soffőrök üt-
köztek meg leginkább ez érthetetlen
rendelkezésen, mert semmivel sem
tudták megmagyarázni, hogy mi le-
het az a különös ok, ami miatt sza-
bad idejük tíz-, vagy húszpercében
még csak nem is beszélgethetnek
egymással. A rendőrségi közegek
eleinte csak figyelmeztették a sof-
főröket a rendelet betartására, né-
hány nap múlva azonban már el-
szedték a beszélgetőktől a személyi
lapokat is, aminek aztán az a kö-
vetkezménye, hogy kihágásért el-
járást indít a rendőrség az illetők
ellen.

A gépjárművezetők körében napo-
kon át a legnagyobb bizonytalan-
ság uralkodott, senki sem tudta,
honnan ered a rendelkezés és mit
célzó tulajdonképpen. Sztrájmogal-
makról keltek szárnyra hírek és

bérmozgalommal hozták kapcsola-
latba a soffőrök beszélgetésének el-
tiltását.

Megkérdeztük az ügyvel kapcsola-
latban Andréka Károly főkapitány-
helytestet, aki a soffőrök zaklatásá-
ról a Magyar Hétfő munkatársra
előtt következőképpen nyilatkozott:

— A soffőrök utcai beszélgeté-
sét semmiféle rendelettel nem tiltot-
tuk el — mondotta a főkapitány —
**ilyen rendelkezést nem is adtunk
ki soha.**

Van egy intézkedésünk, amely a
forgalmasabb utcák gyalogjáróin
tiltja a csoportosulást és bizonyára
e körül történt valami félreértés.
Tudomásom szerint csupán egy
esetben történt feljelentés, de tulaj-
donképpen itt sem a beszélgetésért,
hanem azért, mert az illető ellen-
szegült a rendőr felszólításának.

Ezután közölte a főkapitány azt
is, hogy a további esetleges molesz-
tálások elkerülése végett legnagyobb
készséggel megvizsgál minden pa-
naszt, amit a gépjárművezetők tu-
domására hoznak.

Palesztinai levél

Csecsemőket is megölték a vérengző arabok
Angol repülők bombázzák az arab falvakat

A „Daily Mail” legutóbbi számában a
következőkben számol be a palesztinai vé-
res zavargásokról egy Jeruzsálemban élő
angol tisztviselő felesége:

A palesztinai zsidóellenes zavargások
egyidőre megszűntek ugyan, de a helyzet
még nem nyugodott meg. Szíriában és
Transjordániában fojtott mozgolódás ész-
lelhető. Damaskusban az arabok nyílt fel-
vonulásban tüntettek palesztinai testvéreik
mellett. Egyelőre az angol haderő tartja
kezeben az uralmat. Palesztina földjén
vagy vizein van: a „Barham” csatahajó,
a „Sussex” cirkáló, a „Courageous” re-
pülőgép-anahajó, a „Veteran” és „Wan-
derer” torpedórombolók, a 2. déli Staf-
fordshire-ezred, a 2. Green Howard-ezred,
az 1. dél-walesi Borderer-ezred, a 12. dsi-
adások egy páncélos automobil-eskadronia,
a régi haderő egy eskadronja és meg-
felelő számú utász- hídász- és vasúti kü-
lönítmény. Az 1. Northamptonshire-ezred
és az 1. Queen Royal-ezred Málta szige-
tén készletben áll.

A zavargások az elmúlt pénteken kez-
dődték. Már reggel észrevettem, hogy igen
sok arab feltűnően nagy fűtykössel jár
az utcán. Arab legényem, Mohamed, azzal
az újsággal jött, hogy az arabok az egész
városban minden botot összevásároltak s
készülnek a zsidók ellen. Egyelőre azon-
ban még csend volt. A zenebona a Harem
El Seriff nevű arab mecsetben tartott ima
után kezdődött. Legényem maga is a me-
csetben tartózkodott s megerősítette, hogy
a tömeg a zsidókat szidalmazva s bosszú-
szút esküdve özönlött ki a templomból s
áradt szét a város különböző részei felé.

A zsidók érezték a veszedelmet. Az
óvárosban minden üzlet zárva volt, de az
utcán itt-ott feltűnt egy-egy zsidó fej. Aki
véletlenül az arabok kezébe került, kö-
nyörtelenül leszúrták. Dombonálló házam
ablakából, ahonnan panorámaszerűen tárul
szét egész Jeruzsálem, tisztán láttam, hogy
Heródes kapuján árad ki a nép. A szom-
szédomban lakó Wiener Harold zsidó ügy-
véd és társadalomtudós, tájékozatlan lé-
vén az események felől, autójába ültette
egy zsidó barátját, hogy lakására vigye.
Heródes kapujánál az autót az arabok
megállították s

**a kocsi két utasát szó nélkül le-
lőtték.**

A fezt viselő angol soffőrnek nem esett
baja. A tömeg ekkor elrohant kertem mel-
lett a Measearim-ghetto felé, egyre azt
ordítva: **Hald a zsidókra!** A kereszténye-
ket ekkor még nem bántották.

Délután két órakor férjem egyetlen arab
kíséretében, a zavargók tömegén keresz-
tül hazatért hivatalából. Az egész úton
bántatlan maradt. Ekkor már javában állt
a pusztítás és öldöklés a damaszkuszi
kapu közelében, közvetlenül a kormány-
kötő épület ablakai alatt. Az arabok itt
behatoltak egy zsidó házba s mind az öt
lakóját megölték. Az egész környék reg-
geltől estig az arabok ostroma alatt állt.
Ugyanez volt a helyzet a Telpioth zsidó
kertvárosban is. A zavargás, melyet a
csekélyszámú angol rendőrség teljesen
megfékezni nem tudott, a benszült ren-
dőrség pedig tehetetlen volt, még szomba-
n is igen sok áldozatot követelt, míg
végre vasárnap hajnalban Telpiothot a
rendőrség kiűrtette. A csöcselék azonnal
meglepte az elhagyott házakat s borzal-
mas pusztítást vitt végbe. Vánkosok, tü-
rőt bútorok, gramofonok, lámpák, háztar-
tási tárgyak hevertek az utcán.

Kétségtelen, hogy a zavargást a leg-
gondosabb előkészítés előzte meg. Erre
mutat, hogy az öldöklés mindenütt egy-
szerre, mintegy adott jeltre tört ki.

**Legszilajabb áradatban Hebron vá-
rosában folyt a vér.**

Itt a szomszédos falvak lakói behatoltak a
városba s rendszeresen lemészárolták a
lakosokat. Anyákat, gyermekeket szabdaltak
darabokra. Best angol rendőrt a zsi-
dók oltalmazása közben ölték meg. Ugyan-
erre a sorsra jutott két amerikai diák is,
valamint Haifában Sykes angol tisztviselő.
Éjnekidején csak úgy sikerült megóvni a
zsidó házak épségét, hogy folytonosan
fegyveres őrszolgák és páncélos autók
cirkáltak az utcákon. De voltak viaszta-
lább emberi jelenségek is.

**Jeruzsálemban két napig rejtett
magánál egy arab két zsidót, míg
végre meg tudta menteni őket.**

Egészben véve az öldöklés statisztikája
ez: Megölték 93 zsidót, 46 muzulmán és
3 keresztényt; súlyosan megsebesítettek
253 embert; könnyebben pedig 232-öt. A
zavargások csak azért nem öltöztek még
nagyobb méretet, mert

**a zsidók általában jobban voltak
felfegyverezve, mint az arabok**

s az angol rendőrség teljes erejét meg-
feszítette az öldöklés megszüntetésére.
Dobbie tábornok, a kairói angol haderők
parancsnoka, a zavargás első hírére Jeru-
zsálemba repült, átvette a legfőbb parancs-
nokságot s elrendelte, hogy repülők bom-
bázzák azokat az arab falvakat, ahol gya-
nús mozgolódást észlelnek.

Megjegyzések.

Könnyű együtt harcolni a zsákmányért, de nehéz egyetértően osztozkodni rajta. Hágában sem sikerült. A brit oroszán előtt meghunyászkodtak. De akitől félünk, azzal nem vagyunk barátságban. Csak amíg nem tehetünk okosabban. Az ölelésnél azonban már mindig kézből a tör, ha sejtgetjük is. Anglia győzött, de jól vigyázzon a barátaira.

Palesztinában véres harcok dúlnak. Nyomában sugar kél a világsajtó érdekében s a hatalom hagyományosain is. Ki a hibás? Ki kezdte? Ki vessen véget a harcoknak. Pedig csak egy történelmi tétel érvényesül ott is. Minden hazát vérrrel szereztek és harccal tartották meg. A honigyalás a vér és halál pecsétje nélkül még sohasem lett történelmi tény.

A szenzációk korszakának is szenzációja az a 21 nap, amely alatt egy tücat a nyelvemes helyben ülésel körülrepülte a világot. A Zeppelin nem csoda, de csodálatos eredménye az emberi nagyotakarásnak. Ha ez nem a gépeket akarná jobbá tenni, hanem az embereket, kevesebb lenne a világraszóló bravur és több a csendes emberi öröm. Nem volna jobb?!

Genfben akarnak panaszkodni a magyarországi szociáldemokraták. Nem irigyeljük őket ezért a sikerrel kecsgető ötletért. Simon Juditéknál minden esztendőben... Csak vigyük elméjük kised csemetéjét a panaszok genfi temetőjébe. Hadd szaporodjanak a fejfák s hadd nyugodjék valamelyik alatt a magyarországi szociáldemokrata pártnak is egy szegény. Ott legalább együtt lesz a romántól, csehtől, szerbtől kintzott magyar panaszaival. Csak menjenek, a genfi temetőben, vagy a sóhivatalban találkozni fognak.

Találkoztam vele. Az „én megmondom“ legényel. Most is megmondta. Mert ő mindig megmondja. És akárhol, mindent megmond. Ő már ilyen. Más nem. Más tudja, hogy hol, mikor és mit lehet mondani. De hát nála ez a virtus. Csak hogy aki sokat virtuskodik, annak a virtusa már nem imponál. Igen-igen üdvös lenne, hogy ha azok, akik a békét vannak hivatva hirdetni és előmozdítani, nem virtuskodnának. Az „én megmondom“ ember pedig most már türje el, hogy neki is megmondják.

Sirokat bontanak a Tiszamén. Halottakat háborgatnak, régi titkok zárját nyitogatják. De miért csak ilyen későn. Hullottak a férfiak, mint ősszel a legyek. Jegyző, tanító, pap, körorvos, szolgabíró semmit sem látott? A titok zárját senki sem feszegette? Ha egynehány marha elhullott volna, egymásután az egész közigazgatási apparátus megmozdult volna. Az ember értéke semmi? Pusztulása az „illetékeseknek“ fel nem tűnik? Szomorú kultúrúró.

Mi lesz az ítélet a Tuka-perben? Van-e, akit ez a kérdés izgat? Talán a vádlottat sem. De mi lesz az ítélet, amelyet a tótság mond ki a csehek és saját vezetői fölött, akik a cseh járomba hajtották? Ez az ítélet izgatja a csehek és érdekelheti a világot. A mesterséges államok eseményei között sok Tuka-per bújik meg. Kirobbanik majd sorra s a tákolmányok nem fogják kiállani az exploziókat.

A német delegáció hazaérkezett Hágából

Berlin, szeptember 1.

Stressemann dr., Curtis dr. és Hilferding dr. birodalmi miniszterek a német delegációval együtt ma Hágából visszaérkeztek.

Bud János kereskedelemügyi miniszter programja

Az új kereskedelmi miniszter kinevezésén alig száradt meg a tinta és mégis azt kell mondanunk, hogy *Bud János egyáltalában nem tegnapi ember abban a rezoriban, amelyet átvett.* Valóságos előkészítő iskolát járt végig, amelynek során in praxi ismerkedett meg azokkal az ipari, kereskedelmi és gazdaságpolitikai problémákkal, amelyeknek számai most mint kereskedelmi miniszternek a kezében futnak össze.

Amikor Bethlen István gróf miniszterelnök a közgazdasági minisztériumot kreálta, feltétlenül az a belátás vezette, hogy a gazdasági tények egymásra hatását kellőképpen csak az tudja mérlegelni, aki nem köteles rezorthelyzeténél fogva egy meghatározott, reábizott gazdasági érdekkört istápolni és a többivel szemben is előbbre vinni. Az érdekelletéteket közös nevezőre hozni és azt megvalósítani, ami az egésznek használ, csak objektív nézőpontból figyelő ember tudja. Bud Jánosnak, mint közgazdasági miniszternek, módjában volt tanulmányozni, megfigyelni, tapasztalni és programot alkotni. Ezt meg is tette. Mikor most a kereskedelmi tárcaát vette át, programjáról, intencióinak teljes ismeretével bíró helyről az alábbi megbízható információval

szolgálhat a *Magyar Hétfő*.

Bud miniszter úr — kezdette informátorunk — elsősorban természetesen elődjének programját iparkodik realizálni. Hiszen az a program nem volt egyéni elgondolás, hanem kormányprogram, amelyet a minisztertanács letárgyalta és ennek megbízásából a képviselőházban be is jelentett.

Elsősorban tehát a közlekedési utak és eszközök tökéletesítése lett a feladat. Az országúthálózat modern átépítése és kibővítése folyamatban van, ezt minden erővel végrefogja hajtani.

Az utak mellett a *kisvasutak kérdése és az államvasuti beruházások gyorsítása s az erre való fedezetek előteremtése lesz a legsürgősebb feladat.* A közel jövő a beruházások terén örvendtes eseményeket ígér. Ez összefügg a szociális problémákkal, mert a kereskedelmi miniszter mint eminenter szociális érzésű politikus, a *munkaalkalmak teremtésében* látja a társadalmi rend és nyugalom legfőbb biztosítékát, másrészt a gazdasági élet körforgalmának elintézésétől várja a külföld érdeklődésének felkeltésére is a leghatalmasabb eszközt.

Bud miniszter az utóbbi hónapokban sok gazdasági tárgyaláson vett részt a külföldön, hogy *exportunk*

útjából bizonyos akadályokat elhárítson. Export nélkül sem iparunk, sem mezőgazdaságunk nem tud fellendülni. *Kereskedelmi szerződéseink, vámtarifáink, exportöreink szokásai és eljárási módjai azonban sürgős revízióra szorulnak,* mert ezek miatt sok lehetőségnek kihalásának kell maradnia.

Iparfejlesztési programja is új. A racionalizálást nemcsak a magángazdasági, hanem nemzetgazdasági szempontból is fontosnak tartja. *Az ipar átszervezését nem szabad a mai termelés racionalizálásával szorítani, hanem kiviteli statisztikánk útmutatása szerint kell egyes iparágakat erősíteni, másokat átszervezni.*

Az állami üzemek súlyos gondot okoznak. Néma fejlesztésükről szó sem lehet. Ellenkezőleg. Sok nyomós érv követeli fenntartásukat és modernizálásukat. *Az ehhez szükséges nagyobb befektetési tőkét is elő kell teremteni,* mert az el nem hanyagolható szociális érdek mellett ezt az ipari élet egyensúlya és szabályozási lehetősége is megköveteli.

Az ipar és kereskedelem bizalommal nézhet az új kereskedelmi miniszter működésére. Nemcsak szép tervek lesznek — hanem a szocializálás is erélyes tempóban fog megindulni.

A kormányzó avatta fel az új szombathelyi kórházat

Vass József népjóléti miniszter beszéde

Szombathely, szeptember 1.

Vasvármegye és Szombathely város együttes közkórházát, amelyet a törvényhatóság, város és állam közös hozzájárulással 5 millió pengős költséggel emeltetett, ma avatták fel ünnepélyes keretek között *Horthy Miklós* kormányzó és felesége jelenlétében.

A kormányzót, aki délelőtt 9 órakor érkezett különvonatán, a város nagy lelkesedéssel fogadta. A pályaudvaron dr. *Vass József* népjóléti- és munkaügyi miniszter, a város képviselője, *Dréhr Imre* államtitkár, *Tarányi Ferenc* főispán, *Kiskos István* kormányfőtanácsos polgármester vezetésével küldöttség fogadta az államfőt, aki a fogadás után gróf *Erdődy Sándor* ötfogatán hajtattott be a városba. Az ünnepi menet a leventék sorfala között haladt végig a lombfűzrésekkel díszített és fellobogozott útvonalon.

A kormányzó a püspöki várba hajtattott, ahol gróf *Mikes János* megyéspüspök a káptalan és az udvari pap-ság élén üdvözölte. A főméltóságú asszony ezután szentmisét hallgatott a házi kápolnában, a kormányzó pedig visszavonult lakosztályába, ahonnan 11 órakor ment a közkórházba a felavató ünnepségre. A közkórház kertjében hatalmas díszsátort emeltek. Itt foglaltak helyet a megye és a város társadalmának előkelőségei.

Dr. *Pethő Ernő* igazgatóorvos üdvözítő szavai után a kormányzó közvetlen szavakkal megadta az engedélyt az ünnepély megkezdésére, mire dr. *Horváth Kálmán* alispán a vármegye, *Kiskos István* polgármester pedig a város közönsége nevében köszöntötték. Az ünnepi beszédet dr. *Vass József* népjóléti és munkaügyi miniszter mondotta. Utalt arra, hogy valamely intézmény létesítésének akkor van történelmi jelentősége, ha abban összeölelkezik a nép és vezetőiknek vágya. A nemzet lelkét, annak hullámverését figyelemmel kell kísérnie annak, aki vele haladni akar, mert amint a költő mondja: Ha felül is van a gálya, mégis a víz az úr!

A nemzet lelkében uralkodó erőket okos vezetéssel olyan irányba kell terelni, amely a nemzet naggyátételére szolgál. A kórház olyan bástya, mint

aminőket valamikor a tatár és török veszedelemmel szemben építettek.

A kórházban kincset keresnek a nemzet beteg fiait — egészségüket — és kincset visznek oda — veszeléyztetett életüket! Éppen ezért a kórház nem lehet felhőbevesző orom elszakítva a nemzet életétől, hanem az irgalmasság házának kell lennie!

A szónok végül hangsúlyozta, hogy a Dunántúl szeretete — ha földje és levegője a maga természeténél fogva más is — ugyanolyan mint a Duna-Tiszaközé, ugyanolyan a lazaszere-

tete, a jobb jövő iránt izzó vágyakozása, elszánása a munkára, kálváriajárása, ha szükséges a halálra is, azért, amiért a kormányzóval az élen az egész Magyarország imádkozik!

Óriási taps és éljenzés fogadta a miniszter beszédét.

A kormányzó ezután körsétát tett a kórházban, majd visszatért a püspöki várba, ahol gróf *Mikes János* megyéspüspök villásreggelit adott tiszteletére.

Délután az államfő a sportpályán megtekintette a kerületi leventeversenyt, amelyen három vármegye leventéi vettek részt és este 7 órakor különvonatán visszautazott a fővárosba.

Nagy tömeg fogadta Londonban a hazatérő Snowden kancellárt

Nyilatkozata szerint a hágai siker előbbrevízi Európá gazdasági felépítését

London, szeptember 1.

(Saját tudósítónktól.) *Snowden* kincstári kancellár Hágából vasárnap reggel visszaérkezett Londonba. A pályaudvaron ezrekre menő embertömeg lelkes óvációban részesítette.

Snowden megérkezése után a követeket jelentette ki:

A konferencia legmesszebbmenő reményeinket is teljesítette. A jóvátételi kérdés rendezése a biztonság érzését honosítja meg és

előbbrevízi Európá gazdasági felépítését.

Németország politikai és gazdasági szuverenitásának helyreállítása a konferencia egyik legnagyobb eredményének tekinthető. Több rendelkezés alkalmas arra, hogy azokat a károkat, melyeket a dologi szállítások az angol kereskedelemnek okoznak, jóvátegyék. Politikai téren is eredményes volt a konferencia. *A rajnai kérdésre vonatkozó megállapodás a legnagyobb politikai alkotás Locarno óta.* Nehéz volt megértetni a többi nemzettel, hogy amikor méltányos elbánsáért küzdünk, tulajdonképpen a nemzetközi egyezme-

nyek szentsége mellett szállunk síkra. *A brit sajtó és közvélemény egysége lényegesen megkönnyítette delegációnk munkáját.*

A bajorországi tifuszjárvány

Weissenburg, szeptember 1.

A tifuszjárványnak tegnapig egy halottja volt. A megbetegedések száma eddig kilencvenkilenc.

Briand szerint a Népszövetség genfi ülésén folytatódik a hágai értekezlet

Páris, szeptember 1.

— Saját tudósítónktól. —

Briand miniszterelnök vasárnap délelőtt 11 órakor Genfbe utazott. Ezzel a vonattal ment Genfbe *Adatci* párisi japán nagykövet is. *Adatci* Briand az út folyamán kocsijába ébredre hívta meg. *Briand* miniszterelnök kijelentette, hogy számra a genfi értekezlet csak a hágai értekezlet folytatását jelenti. Továbbá úgy nyilatkozott, hogy a gyűlés hétfő és keddi napját teljesen az ülések fogják lefoglalni és így magánjellegű eszmecserekre csak szerdán kerülhet majd sor.

Befejezéshez közeledik a nyiregyházi és kaposvári repülőtér építkezése

Szeptemberben megindul az amszterdami hollandindiai repülőforgalom, amelynek állomása Budapest is. — Átépitik a mátyásföldi repülőtér

A „Magyar Hétfő” tudósítójától. A magyar repülőforgalomnak nagy eseménye van: az eddigi magyar repülőterek mellé két élénk vidéki város, Nyiregyháza és Kaposvár is felsorakozik, ugyanis ezek a fejlődő decentrumok a modern életbe azal is be akarnak kapcsolódni, hogy

nagy áldozatkészséggel repülőtér létesítésére határozták el magukat.

Nyiregyháza és Kaposváron egyaránt a város vezetősége ajánlotta fel a repülőtérhez szükséges területet, abban a meggyőződésben, hogy ilyen repülőközpont létesítése a vidéki városokban is a modern kor és fejlődés követelményei közé tartozik. Természetesen a repülőtér mind a két városnak új lehetőségeket biztosít az ország gazdasági és kereskedelmi életébe való gyors bekapcsolódása tekintetében.

Mint illetékes helyről értesülünk,

a nyiregyházi és kaposvári repülőtér építkezése és berendezése közel van a befejezéshez, olyannyira, hogy a jövő év tavaszán mind a két új repülőtér üzembe lesz helyezhető.

Ezzel kapcsolatban azt vették tervebe, hogy Nyiregyháza—Budapest és Kaposvár—Budapest között állandó légipostajáratot, majd később utazási járatot létesítenek. Ezáltal a Nyírség, továbbá Kaposvár vidéke és általában a Dunántúl déli része az eddiginél jóval közelebbi kapcsolatot teremt az ország fővárosával. Noha egyelőre csak postajáratok megindításáról van szó, lehetséges, hogy már a közel jövőben, ha a megfelelő utasszállító repülőgépek is rendelkezésre állanak, ezeken a vonalakon a rendszeres repülőforgalom is megkezdődik.

Erről az eseményről örömmel adunk hírt, hiszen midőn a külföldről egymás után érkeznek a repülőforgalom és a repülés teljesítményének nagyszerű eredményei, akkor

minden olyan jelet elismeréssel kell tudomásul venni, ami a magyar repülés ügyét valamely előbbre juttatja.

Persze Magyarország az elvesztett háború következtében a repülés tekintetében is nagyon szerencsétlen helyzetbe jutott. A helyzet legsötétebb korszaka az 1922-ik esztendő volt, midőn a győztes hatalmak rendelkezési következtében Magyarországon 11 hónapig teljesen szünetelt a repülés. A következő és szintén szomorú időszak öt évig 1922-től 1927-ig tartott.

Ezekben az években csak a győztes hatalmak által életbeléptetett szigorú korlátozások mellett lehetett Magyarországon repülni.

A korlátozások arra szoltak, hogy a magyar gépek óránkénti sebessége 170 kilométernél nem lehet több, a magassági teljesítmény pedig nem haladhatja túl a 4000 métert. Még lehetetlenebb kikötés volt az, hogy

a magyar gépek csak négy órai repüléshez szükséges benzint vihetnek magukkal.

Ez a korlátozás a magyar repülőipar versenyképességét és életképességét teljesen aláástá. A kedvező változás csak 1927-ben történt meg, akkor ugyanis a magyar kormány és a nagykövetség tanácsa között

létrejött az úgynevezett párisi megállapodás, amely ezeknek a korlátozásoknak javarésztét megszüntette és csak azokat a rendelkezéseket hagyta érvényben, amelyek számunkra a katonai repülőgépek építését vagy vásárlását tiltják.

Most tehát már jogában van Magyarországnak, hogy annyi számú és olyan típusú kereskedelmi és utasszállító repülőgépet építsen, amennyi neki tetszik. Természetesen ebben a változott helyzetben is meggátolja a jelentősebb fejlődést az ország gazdasági helyzete, amely egyelőre lehetetlenné teszi nagyobb szá-

mú és jelentékenyebb repülőgép-park megteremtését.

Laikus közönségünk éppen a magyar repülés elnyomott helyzete miatt nagyon csekély tájékozottsággal rendelkezik jelenlegi repülőhelyzetünkről, holott repülésügyünknek éppen legújabbban sok érdekes sikere van.

Az ország repülőterei közül Mátyásföld emelkedik ki, amely közforgalmi repülőtér.

Ez annyit jelent, hogy a nemzetközi légiforgalmat Mátyásföldön bonyolítják le. Repülőtérünk van

Szombathelyen, Székesfehérváron, Szegeden, és Miskolcon, ezekhez járul most a nyiregyházi és kaposvári repülőtér is

Ebből látszik, hogy az aviatikai élet Magyarországon erősen decentralizált, a repülések nagy része nem Budapesten történik, hanem vidéki városokban. Ez a repülés természetéből következik, mert annak lényege az, hogy az ország fővárosát összekösse a vidéki gócpontokkal és ugyanakkor Budapesten keresztül az országot a külfölddel.

Magyarországon keresztül menő nemzetközi repülőforgalom gépei csak Mátyásföldön szállnak le.

Mivel a repülőtechnika állandó fejlődése megköveteli, hogy gazdasági és forgalmi szempontokból mindig nagyobb gépeket építsenek és járassanak,

a mi nemzetközi repülőterünkön, Mátyásföldön is szükségessé vált, hogy új nagy hangárok épüljenek.

Például a Budapest—Bécs között járó F8-jelzésű Focker gép 17 személy szállítására készült és méretei miatt nem fért be a mátyásföldi hangárba. Ezért

most nagyobb építkezés történik a mátyásföldi repülőterén, sőt ezzel kapcsolatban átalakítják a teret is.

A hangárok és tér ezáltal elérik a hozzáuk hasonló európai városok légi kikötőjének színvonalát.

A vidéki repülőterek közül néhánynak speciális jelentősége is van. Szombathelyen az állami pilótaiskola, Székesfehérváron pedig a repülőtechnikai kísérleti telep működik. Ez utóbbi az iparban szükséges kísérletek végrehajtására alkalmas s azonkívül minden olyan repülőtechnikai változást megvizsgál, ami arra érdemes.

Szegeden meteorológiai állomás van,

amely tudományos megfigyeléseket végez, összeköttetésben áll a budapesti Meteorológiai Intézettel és légsúlymérésének, valamint egyéb légköri vizsgálatának eredményét állandóan közli a külfölddel is.

Ami magát a repülőforgalmat illeti,

nemzetközi viszonylatban Budapest—Bécs között naponta három társaság indít egy repülőgépet.

Ezek a társaságok: a Magyar Légiforgalmi Rt., a Deutsche Luft Hansa és a Nemzetközi Légiforgalmi Rt. Ennek az utóbbi társaságnak

Magyar Waggon- és Gépgyár Rt. győri Automobilgyára

RÁBA-KRUPP

3, 3.5, 4, 5 és 10 tonnás gyorsteherautók. 25, 30, 40, 50 személyes autobuszok.

RÁBA A. F.

1.5—2 tonnás gyorsteherautók. 11—20 személyes autobuszok.

Központi igazgatóság:

BUDAPEST, DEÁK FERENC-UTCA 18

Telefon: Aut. 818-50

Budapesti javítóműhely és alkatrészraktár:

BUDAPEST, III. KERÉPESI-ÚT 26 SZ.

Telefon: József 453-84

naponta van egy járata Budapest—Belgrád között is.

Ez a járat középű szakasza a Páris—Konstantinápolyi vonalnak. Nagy eseménye a Magyarország felett áthaladó nemzetközi forgalomnak, hogy

Szeptemberben a Holland Királyi Légiforgalmi Társaság megnyitja az Amsterdam—Holland—India között létesítendő 14,000 km-es repülővonalát, amelynek első megállóhelye Nürnberg, a második pedig Budapest.

Ez a járat egyenkint csak kéthetenkint fog közlekedni és csak postát visz.

A nemzetközi kapcsolatokon kívül na-

pona két belföldi vonalon közlekednek a magyar repülőgépek, még pedig Szombathely—Budapest és Szeged—Budapest között. Légipostára is be vannak rendezve ezek a járatok, amint

általában Budapest ma már légiposta-összeköttetést tart az egész világgal.

Éppen ezért a postahivatalokban külön szekrény várja a levegőn át továbbítandó levélpóstát. Ez a magyarországi repülőhelyzet aktuális helyzete, amelyben örvendetes újdonságként szerepel a nyiregyházi és kaposvári repülőtér megalkotása, a nagyszabású holland légivonal, valamint a mátyásföldi repülőtér átalakítása.

„Hol a katolikus püspöki kar?”

Egy előkelő katolikus nyilatkozata a miskolci zsinatról

Balthazár Dezsőnek, a debreceni református egyházkerület püspökének ismeretes nyilatkozatai megmozgatták a katolikus papságot és a katolikus közvéleményt. Nagy port vertek fel a nyaraló képviselők között is, akik — köztük nagy számban egységspártiak — nem tartják úgy elintézhetőnek az affért, ahogy az már egy pár ízben el lett intézve. A napirendre térés, az észre nem vevés szisztémája, nemhogy a békés irányban befolyásolta volna a harckedvelőket, hanem ellenkezőleg, úgy látszik bátorításul szolgált.

Egy előkelő katolikus közéleti férfit kérdezve a várható fejleményekről, tőle a következő érdekes nyilatkozatot kaptuk:

Balthazár Dezső periodikusan visszatérő agresszív „igazmondásai” kétségkívül kínosan érintenek bennünket. Nemcsak az fáj nekünk, hogy katolikus vallásunkban, tekintélytiszteltünkben bánt kíméletlenül és akkor, amikor erre közülünk okot senki nem adott, hanem főképpen az, hogy

nem emelkedik egyetlen tiltakozó hang sem protestáns testvéreink sorából;

a kormány, amelyet ez időszert az egész magyar katolicizmus támogat, egy szóval sem védi magyar katolikus egyházát;

a katolikus püspöki karból nincs egy sem, aki a maga hivatali állásából folyó kötelességből és tekintéllyel megfelelő választ adna a támadásra.

Nekünk nincs autonómiánk. Mi civilek tehát a nyilvánosság előtt csak mint magánemberek szólhatunk az ilyen ügyekhez. Ha meg tesszük, joggal kérdik a velünk szemben állók, hogy kinek a nevében beszélünk? Csak egy tényező van: a püspöki kar, amelynek foglalkoznia kell a bennünket ért támadással s ha nem tud elégtételt szerezni, akkor saját gyengeségét bizonyította be.

Nekünk a Balthazár-féle megnyilatkozásokra meg kell várunk a magyar katolikus püspöki kar nyilatkozatát.

— És a katolikus szervezetek? — kérdezte munkatársunk.

„Azok nem képviselik a magyar katolicizmust. Az egyesületek a dolog természeténél fogva a katolikusok egy-egy csoportját egyesítik egy bizonyos célra, de egyiknek sincs sem egyedül, sem szövetkezve kompetenciája arra, hogy a katolicizmus nevében beszéljen. Ezt egyesületek a püspöki kar teheti meg. Más kompetens tényező nincs. Várjuk tehát a püspöki kar választát.”

Sokkal kevesebb a gyermek az idén az elemiben, de jóval több a középiskolákban

Eddig a kinevezett tanítónők közül sincs beosztása husznak — Érdekes jelenségek az elemi és középiskolák első osztályaiban

— A Magyar Hétfő tudósítójától. —

Pödörödik a dunaparti vadgesztenyefák levele, közeleg az ősz s a levegőben iskolagondok röpködnek. Az elemi és középiskolák felé szülők sietnek kézenfogott gyermekeikkel.

Javában tart az őszi beiratás mindenfelé

s ugyanekkor érdekes hírek terjedtek el a fővárosban arról, hogy

idén az elemi iskolák és polgári iskolák első osztályaiban nagy meglepetés éri a tanügyi köröket.

A jólétesültnak látszó hírek arról szólnak, hogy az elemi iskolák első osztályaiba az idén sokkal kevesebb gyermek jelentkezik, még pedig azért, mert az 1923-ban született budapesti fiúk és lányok kötelesek most beiratkozni, de számuk lényegesen kevesebb, mint más évjáratoké, mert

az 1923-as esztendő volt gazdasági tekintetben a legrosszabb Budapesten és a társadalom széles rétegeiben akkor született a legkevesebb gyermek.

Ezért most az elemi iskolák első osztályaik megesznap a látogatott-

Ezzel ellentétben a másik érdekes jelenség az, hogy

a polgári és középiskolák első osztályait annyira megrohanják a tanulók, hogy a legtöbb ilyen iskolában új első osztályokat is kell nyitni.

Ennek szintén társadalmi okai vannak, ugyanis a középiskolák első osztályaiba az 1920-ban született gyermekek kerülnek és a számuk lényegesen több, mint más évjáratoké. 1920-ban a háborúból és hadifogságból hazatért katonák nagyrésze meg nősült, családot alapított. Ez teszi érthetővé, hogy az 1920-as születési gyermekek most nagy csapatokban kopogtatnak a polgári- és középiskolák kapuin.

A Magyar Hétfő munkatársa felkereste

Purébl Győző dr. közoktatásügyi tanácsnokot,

hogy a beiratás eredményeiről tőle információt kérjen. A tanácsnok tanárok és tanítók ostromának középpontjában áll,

százával veszik körül az állásért, beosztásért könyörgő tanítónők. — Nem ígérhetek semmi biztosat! —

hajtogatja a tanácsnok minden hölgynek. Azért mindenkitől átveszi a személyi adatokat tartalmazó cédulát. — Megtennék mindenkinek mindent, de nem rajtam mulik,

eddig a megválasztott tanítónők közül sem tudok húsznak beosztást adni.

Egy pillanatnyi szünetben sikerül néhány szót váltani Purébl tanácsnokkal.

— *Hogy az elterjedt hírek igazak-e,* mondja a tanácsnok, — erre nem tudok biztos feleletet adni, mert

a pótbéírások csak kedden fejeződnek be.

Akkor kapom meg a pontos jelentést a beírások eredményéről s akkor

bontakozik ki a végleges helyzet is. Nehéz szívvel mondom nemet sok régi várakozónak, *de a kilátások ez idén sem rózsásak* és

nincs sok remény arra, hogy új tanerők is kaphassanak beosztást.

Hasonló értelemben beszélnek az egyes iskolafajták referensei, bár *ők is a beírás eredményét várják, hátha csodát hoz...*

Az őszi napsütésben iskolagondok zsonganak a levegőben és ezekhez a gondokhoz csatlakozik azoknak a szomorú embereknek a helyzete, akik tanári és tanítói diplomát szereztek évekkkel ezelőtt, de eddig még semmi hasznát sem vehették. *Ők igazán csak a csodától várnak változást.*

A fák nem nőnek az égig

vagy

miért ítélte 400 pengő pénzbírságra a fegyelmi választmány Tóth István dr. csongrádi polgármestert? — Kilenc vagon épületfa vásárlásának különös története

Csongrád, augusztus hó.

(A „Magyar Hétfő” tudósítójától.) Csongrád város történetében páratlanul álló felfordulást okoztak nemrég kilenc vagon épületfa vásárlásának különös körülményei. Az ügy azonban nemcsak a város társadalmát foglalkoztatta, hanem a közigazgatási bizottság fegyelmi választmányát is, amely az ügy homályos hátterét kivilágítandó, energikus vizsgálatot rendelt el Tóth István dr. polgármester ellen.

A vizsgálatot le is folytatták és a választmány a polgármestert pénzbírságra ítélte. Ezzel azonban az ügy még nem ért véget, mert a fegyelmi választmány az ítélet indokolásában sokkal súlyosabb érveket hozott fel, semhogy a fölött a csongrádiak nyugodtan térhetnének napirendre.

Az ítélet rendelkező része szerint

„Csongrád vármegye közigazgatási bizottságának fegyelmi választmánya dr. Tóth István csongrádmegyei város polgármesterét az 1886. évi XXII. tc. 90. §. a) pontjába ütköző fegyelmi vétség elkövetésében vétkesnek mondja ki s ezért az 1923. évi IV. tc. 7. §-a, illetve az 1923. évi II. tc. 16. §-a c) pontja alapján, — hivatkozással az 5340/1924. M. E. számú rendelet 5. §-ára, valamint az 1926. évi 63.800/1. M. számú rendeletre és az 1928. évi X. tc. 15. §-ának rendelkezésére, — 400 azaz Négyszáz pengő pénzbüntetésre ítéli, amely a Csongrád városi nyugdíjalap javára 15 nap alatt különbeni végrehajtás terhe mellett fizetendő meg. Egyben a fegyelmi választmány megállapítja dr. Tóth István polgármesterrel szemben az anyagi felelősséget és kötelezi nevezett polgármestert, hogy a városi közpénztárnál hiányként mutatkozó 2405, azaz Kettőezer-négyszázöt P 65 fillért 15 nap alatt különbeni végrehajtás terhe mellett a városi közpénztár javára térítse meg.”

Egy faraktár története

Az ügy előzményei a következők:

Az 1924. év nyarán dr. Tóth István polgármester tárgyalásokat indított, hogy az akkor fellendülő építkezésekhez a szükséges épületfa kedvező áron való beszerzése

BALATON-FÖLDVÁR

elfogad
előjegyzéseket
az utószézonra

Tennis pályák, golfpálya,
vizisportok, elsőrangú
konyha, zene, étkezés
penziórendszer melletti

Bővebbet: Balatonföldvár
Fürdő Rt. igazgatóságánál Budapest IV.
Kaplony-utca 9 szám.
Telefon: Automata 860-6

végezt Csongrádon egy bizományi faraktár létesíttessék. A város erkölcsi támogatása mellett. Ily bizományi raktár létesítésére a polgármester megállapodásokat létesített bizonyos Laborcölgyi Rt. budapesti céggel és e szerint a cég leszállít Csongrádra 9 vagon épületfát és azt lehetőleg nagybani áron fogja kiárúsítani.

A 9 vagon fa 1924. őszén érkezett Csongrádra, de a bizományi lerakat létesítése után ugyanezen év november és december havában a Laborcölgyi Rt. cég a bukás szélére került és kevés idővel később csödbe ment. A cég egyik hitelezője, Schill Jenő, 1924. december 6-án a csongrádi királyi járásbíróhoz útján bíróság felváltotta a csongrádi városház udvarán lévő faanyagot. A bírói zár miatt a fát értékesíteni nem lehetett és a zárlat csak 1925. augusztus 24-én szűnt meg.

Meglepető fordulat történt egy héttel a zár feloldása előtt, augusztus 18-án. Az udvaron felelősködött a kigyulladt és nagyobb része elégett. A fából biztosítás révén közel 81 millió korona tértül meg.

Eközben — még a tűz előtt — a polgármester abból a célból, hogy a város által előlegezett összegeket megmentsse, a cég vagyonfelügyelőjével tárgyalásokat kezdet, hogy a város a faanyagot átvegye. E tárgyalások eredménnyel is jártak, amennyiben e tekintetben az egység létrejött és az 1925. április 1-én kelt közzététel szerint a város a faanyagot 121.750.000 korona vételárban megvette, a vételárból levonásba hozott az előlegezett költségek címén 36 millió koronát és a fennmaradó 87.750.000 korona kiegyenlítésére kötelezettséget vállalt. Ez összegből a város, illetőleg a polgármester kifizetett három részletben 70 millió koronát, 15.750.000 koronával pedig, ami egy vagon fa árának felel meg, adós maradt.

Csongrád mint alperes

A bonyodalom ebből a 15.750.000 koronából keletkezett.

Mivel a hátralékot valamilyen okból nem fizették ki, a csödtömeg pert indított Csongrád város ellen, amely per még ma is folyamatban van, valamint ugyanezen összeg erejéig pert indított ugyancsak a város ellen Knopf Samu cég is, amely cég egy vagon fa árát szintén a maga részére követel, azt állítván, hogy ezen vagont nem a Laborcölgyi Rt., hanem Knopf Samu szállította s így a vételár őt illeti.

A város a per tárgyát, azaz 23.014.125 koronát, vagyis 1841 pengő 13 fillért, melyben az időközi kamat és perköltségek is bennefoglaltatnak, 1927. április 13-án, bírói letétbe helyezte. Ezen tételt, valamint a perekkel kapcsolatos ügyvédi díjak fejében 1.941.850 koronát, vagyis 155 pengő 34 fillért a város polgármestere a városi közpénztárból utalványozta, ahol e tételek ma is mint megtérítetlen összegek szerepelnek.

A polgármester a felelős

A fegyelmi választmány ítéletében Tóth István dr. polgármestert tette felelőssé a kérdéses összegekért.

A fegyelmi választmány véleménye szerint a város a kikötött időben fizetett volna, a per és az ezzel kapcsolatos költségek nem merültek volna fel. Az 1841 pengő 13 fillérből levonják a város effektív tartozását: 15.750.000 koronát, azaz 1260 pengőt. A levonás után 581 pengő 13 fillér és 155 pengő 34 filléres ügyvédi költség marad meg csupán.

A fegyelmi választmány ítélete szerint 2405 pengő 64 fillért ezeknek az összegeknek a biztosítására Tóth István polgármesternek kell 15 napon belül lefizetni. Ennek a két összegnek a levonása után 1670 pengő, illetőleg 20.864.819 korona még mindig a differencia, melyet szintén a polgármester köteles kiegyenlíteni.

Ezt a 20 milliót mint előleget mutatták ki, az elszámolást azonban egyszerűen elfelejtették mostanáig.

A város bonja hamis?

Az iratok között szerepel egy bon, melyen a város pecsétje és Sekulics főszámvévő neve szerepel. A vizsgálat alkalmával kihallgatott főszámvévő kijelentette, hogy a bonon szereplő aláírás hamis. Hogy ki hamisította a bont és miért, ezzel a mellékkérdéssel a fegyelmi választmány nem volt hajlandó foglalkozni, mert álláspontja szerint az már a büntető törvény hatáskörébe tartozik.

A fegyelmi választmány ítéletének indokolásában céloz is erre. A 10-ik pont utolsó bekezdése így szól:

„A 8. pont alatti továbbeladási ügylet tekintetében a fegyelmi választ-

mány az anyagi felelősséget bizonyítékok és adatok hiányában nem állapíthatta meg a polgármesterrel szemben, ez az ügylet ugyanis oly természetű, hogy a való tényállást csak a bűnügyi vizsgálat lesz hivatva kideríteni.”

Az idézett 8-ik pont azt állapítja meg, hogy a polgármester az épületfa anyagot a Délvidéki Faipari Rt. budapesti cégnek tovább eladta, ezen épületfa tovább-adási ügyletet azonban igyekezett eltitkolni, holott az iratok között fekvő írásbeli bizonyítékok, valamint a már fentebb említett körülmények kétségtelenül igazolják a továbbadási ügylet létrejöttét. Természetesen ez az ügylet sem terjesztetett a tanács és a közgyűlés elé.

Hogy ez ügyletből folyólag a város és a nevezett cég között mily pénzbeli elszámolások történtek és hogy a továbbadásból a várost érte-e károsodás, ez bizonyítékok és adatok hiányában megállapítható nem volt, mert az ügylet mikénti elszámolásának a városnál semmiféle nyoma sincs és erre nézve semmiféle adat nem volt felkutatható.

Epilóg

Igy ítélte tehát a közigazgatási bizottság fegyelmi választmánya és érthető feltűnést keltett az ítélet Csongrád városában.

Csongrádi benszülöttek véleménye szerint ez az ügy még nem fejeződött be és a kilenc vagon épületfa különös történetének még különösebb fejezetei fognak napvilágra kerülni.

Kolba Gyula.

Európai agrárkooperáció készül

A magyar és osztrák mezőgazdák közeledése. — Marschall Ferenc országgyűlési képviselő nyilatkozata

Az utóbbi napokban úgy a budapesti, mint a bécsi sajtó több ízben foglalkozott azzal a közeledéssel, mely a magyar és osztrák agráriusok között nemrég megtörtént. Miután az erről megjelent hírek egymásnak meglehetősen ellentmondó anyagot tartalmaznak és egyébiránt is az volt az érzésünk, hogy túlságosan messzemenő következtetést vontak le egyesek, amikor már a magyar-osztrák agrár együttműködés konkrét megállapodásairól beszéltek — a nemzetközi agrárkérdések kitűnő ismerőjéhez, Marschall Ferenc dr. országgyűlési képviselőhöz fordultunk, aki erre vonatkozólag a következőket mondotta munkatársunknak:

— Ujjában egyre több jelét látjuk annak, hogy Európa gazdasági életében eddigi elszigeteltségükből kilépve bizonyos nemzetközi kapcsolatok megteremtésére törekcsenek. Ezek a kapcsolatok nemcsak a baráti érdeklődés keretében mozognak, hanem ezen túlmenőleg bizonyos konkrét feladatok kitűzését is munkálhatják. Már a múlt évi római agrár tanácskozáson, ez év június havában pedig a bukaresti nemzetközi mezőgazdasági kongresszuson az európai agrárközéletnek előkelő tényezői igen nyomatékosan hangsúlyozták, hogy

az egyre jobban elhatárolódó tengerentúli agrárversenyt az európai agrárállamok nem nézhetik tétlenül

és hogy előbb-utóbb szükség lesz olyan védőintézkedésekre, amelyek az európai piacot az európai mezőgazdaság részére biztosítják. Azonban nemcsak ez a megfontolás helyezte előtérbe a középeurópai agrárkooperáció gondolatát, hanem annak felismerése is, hogy az agrár autarkia, amelynek tombolását látjuk ma Középeurópában, csak ideig-óráig hozhat sikereket, mert hiszen a természeti adottságokon túl egyetlen állam mezőgazdasága sem fejleszthető. De ezek az átmeneti sikerek is kétséssé válhatnak, ha a piacnak valamilyen organikus szabályozásával (Marktregulierung) nem fogunk odatörökedni, hogy az egymással torló mező-

gazdasági kínálat, mely ma a mezőgazdasági cikkek árának reális és a mezőgazdasági üzemek rentabilitását biztosító alakulását nemcsak az exportországok, de az importországok részére is rendkívül megnehezíti, ki-ki szöböltessék.

Az osztrák és magyar agráriusok között nemrég megindult tárgyalások idevonatkozólag keresnek gyakorlati támpontokat s bár eddig semmiféle konkrétum nem került fel, már maga az a tény, hogy két szomszédos állam agrártársadalmi barátságos szándékkal közeledik egymáshoz, a nemzetközi agrárkooperáció felé nem éppen albecsülhető lépést jelent. Ma még nem tudni, hogy a kölcsönös eszmecsere során konkrét kérdések tárgyalására kerülhet-e sor. Mindenesetre barátságos atmoszférában erre hamarabb lehet kilátás, mintha gazdaságilag állig felfegyverkezve nézünk egymással farkasszemet.

Éber Antal olaszországi felolvasása

Tudvalevőleg Éber Antal, a Magyar Közigazgatási Társaság és a Magyar-Olasz Kamara elnöke az illetékes olasz körök felkérésére felolvasást tart Rómában és Milánóban a magyar közigazdaság viszonyairól. Éber Antal már ki is tüzte olasz felolvasásának idejét október hó közepére. Értesülésünk szerint Éber Antalt mindkét olasz városban ünnepélyesen fogadják és tisztelőre ünnepi lakoma is lesz. Az eddigi diszpozíciók szerint Éber Antalt Mussolini magánkihallgatáson fogadja ha akkor Rómában tartózkodik az olasz diktátor. Ugy a magyar keresztény körökben, mint az olasz hivatalos tényezők igen nagy fontosságú tulajdonítanak Éber Antal szakzszerű előadásának, mert a magyar közigazdasági kérdéseket hivatott egyéniség világítja meg az olasz társadalomban. Berzeviczy Albert, a Tudományos Akadémia és a Corvin Társaság elnöke, az olasz körökhez intézett levelében igen nagy súlyt helyezett arra, hogy Éber Antal, mint a Corvin Társaság alelnöke jelenjék meg az olasz városokban,

KÖZGAZDASÁG

Hitelpolitikánk

Természetesen nem arról az egyéni elgondolásról lesz itt szó, ahogy e sorok írója képzelettel a maga számára a hitelpolitikát. Nem. Hanem arról kell megemlékezni, amelyet pénzügyi intézkedéseink gyakorolnak, mert ennek a dolog természetére szerint súlyos kihatása van az élet minden területére.

A bankok üzletpolitikája nem magánügy. A leg súlyosabb közügy. Ezt a bankvezéreknek tudniuk kell. Sőt itt igazán áll, hogy: a „nemtudás nem mentesít”. Ellenkezőleg: marasztal.

Világjelenség, hogy a pénzemberek félénkek. Minden levélzárásban már recessenést hallanak. De a félénkség mégis csak elsősorban a gyengeség jele. A mi pénzembereink és pénzügyi intézkedéseink annyiszor árulják el, hogy félnek és be vannak ijedve, hogy végre is arra kell következtetni, hogy gyengék. Nem mi mondjuk ezt, hanem folytonos hitelmegszorításokkal, várokozásokkal ők maguk keltik nemcsak a hitelezőkben, hanem a betevőkben is ezt az impressziót.

Mit gondolnak a bankok, a saját túlzott aggodalmaskodásuk és óvatosságuk, amelyet a hitelezésnél, a hitelkeretek megállapításánál tanúsítanak, nem fog átragadni a betevőkre? Lehet nagyobb elszántságot és bátorságot követelni a hajón utazóktól, mint a hajóskapitánytól? Ha a bank rossznak tartja a gazdát, az iparost, a tisztviselőt, miért tartsa a betevő jónak a bankot? Hiszen végre mégis csak a fenti kategóriákból kerülnek ki az üzletfelei.

A túlságos hitelmegszorítás egyenesen előidézi azt a krízist, aminek elejét akarja venni. Ahol nincs munka, ott nincs vagyonszaporulat, nincs gyarapodás, nincs hitelalapfejlődés. De, hogy legyen munka, hogy legyen gyarapodás, nincs új hitelezés, hanem a régi hitelek kereteit is szűkebbre vonják a pénzügyi intézetek?

És mi az indoka a Tébe kötelékébe tartozó pénzügyi intézetek jelentéséből kon-

tétek állománya 488 millióról statálható hitelresztringálásnak? A be-
534 millió pengőre emelkedett.

A csekk- és folyószámlán nem történt számottevő visszaesés? Mi tehát az oka a pénzmegvonásnak? Csökkent a vagyon, a munka produktivitása, a termékek ára? Nem!

A budapesti pénzügyi intézetek váltótárcaja 1928 december 31-én

724 millió pengőt tett ki.

1929 június 30-án már csak

643 millió pengőt tett ki.

Egy fél év alatt 80 millió pengővel csökkentették a váltóhiteleket.

Láng József jubileuma

Ünnepség a Gazdák Biztosító Szövetkezetében

A Gazdák Biztosító Szövetkezete, amelynek üllői-úti főépülete egyike a főváros legszebb és legszolidabban megépített palotáinak, szombat délben igen előkelő színvonalú s meleg ünnepség színhelye volt. Láng Józsefet, az intézet nagytekinthető vezérigazgatóját ünnepelték barátai és tisztelői, valamint az intézet fővárosi és vidéki tisztviselői. Láng József ugyanis ma töltötte be az intézetnél való működésének huszonötödik évét. A rendkívül népszerű vezető, aki a biztosítási ügy területén az ország legkiválóbb szakértői közé tartozik, 1904-ben Bécsből, ahol a biztosítási szakma magasabb ágazataiban gyarapította tudását, mint huszonnyolcéves ifjú, igazgatói minőségben került a Gazdák Szövetkezetéhez s Bárci Ödön nyugdíjbanvonulásával, 1913-ban nevezte ki az egész intézet élére. Rendkívüli munkásság, szívós akarat, hatalmas tudás, bölcs emberismeret és jószág jellemezte

egész működését. Élénk részt vett a magyar agrármozgalmakban, valamint a szövetkezeti életben, mint az OMGE, a Mezőgazdasági Kamara és a Falu-Szövetség tagja s nemcsak a szigorú megalapozottság, hanem a legszebb virágzás állapotába lendítette. Hogy a Gazdák ma kitünően csengő nevet s az egyik legtekintélyesebb hazai biztosító intézetet jelenti, ezt jórésben Láng József okos, reális s előrelátható üzleti politikájának köszönheti. Vezérigazgatói működése alatt helyreállította a mérlegvalódiságot, intézetének egész sereg új ingatlant szerzett, új üzletágakat vezetett be, szétágazó hazai és külföldi üzleti összeköttetésekre tett szert, az ország nagyobb városaiban vezérképviselőket állított fel s kiépítette tisztviselői karának egész sereg jóléti intézményét. Sokoldalú munkásságával, nemes jellemével s önzetlen jószágával Láng József nemcsak a biztosítási szakma vezé-

rinek általános becsülését szerezte meg, hanem a kormányzó figyelmét is magára vonta. 1920-ban a kormányzó a gazdasági főtanácsosi címmel tüntette ki. Láng József egyébként tulajdonosa a II. osztályú polgári hadi-érdemkeresztnek, tagja a Biztosítási Szaktanácsnak, igazgatósági tagja a Hangyának stb.

Szombati ünnepére az intézeti székház virágokkal díszített tanácstermében folyt le. Az ünnepségen részt vett Bárdos Remig dr. pannonhalmi főpát, Bernát István felsőházi tag, Károlyi György gróf s igen sok más notabilitás, a fővárosi biztosító intézetek képviselői s az intézet tisztikara. Elsőnek Bernát István üdvözölte a jubilánst, majd Gebhardt Domokos igazgató felolvasta az intézet elnökének, a beteg fekvő gróf Zselénski Róbertnek rendkívül meleg elismerő s köszöntő sorait. Az elmult huszonöt év jelentőségét Gebhardt Domokos ügyvezető-igazgató méltatta emelkedett szavakban. Azután átnyújtották az ünnepeltnek az intézeti tisztika ajándékát, egy ébenfátalpatra épült gyönyörű emlékművet, mely az intézet minden tisztviselőjének nevét megörökíti. Láng vezérigazgató meghatva mondott köszönetet s kijelentette, hogy a jövőben is csak ömbertársai javára s intézeti tisztviselőinek szociális boldogulására fordítja minden tevékenységét. Este a Gellért-szálló virágokertté varázsolt éttermében díszlakoma volt, amelyen felköszöntő hangzott el.

A Községi Takarékpénztárról azt hirdetik, hogy a fővárosi biztosítások érdekében biztosítási osztályt létesített és a főváros tanácsa ezért nem folytat tárgyalásokat a biztosítások megnyitása ügyében az érdekelt biztosító társaságokkal. A hír ebben a formában téves. Mint teljesen hiteles tényállást közölhetjük, hogy a Községi Takarékpénztár a jelzálogkölesönök folyósításával kapcsolatos biztosítások lebonyolítására szervezett biztosítási osztályt. Az üzletek átvételére négy előkelő biztosító társasággal állapodott meg, akik között a biztosítási üzleteket kvóta szerint felosztja.

Köztisztviselők Fogyasztási Szövetkezete országos gyermek-, iskolaruha- és cipőakciója

augusztus 25-től szeptember 30-ig

Mielőtt ruhát, vagy cipőt vesz gyermekének, saját érdekében tekintse meg bármelyik budapesti vagy vidéki ruházati áruházunk és fűszerárudánkban e cikke eredeti mintagyűjteményét. Saját maga győződjék meg arról, hogy minden egyes darab áru válogatott, a minőségű anyagokból, izléses, gondos kivitelben készült és szenzációs ólesó áron kerül forgalomba. Minden egye sdarabért teljes anyagi garanciát vállalunk. Megrendelését feladhatja bármelyik budapesti vagy vidéki ruházati áruházunknak, vagy vidéki fűszerárudánkknak. Kedvező fizetési feltételek! Kézpénzfizetés vagy utánvétellel való szállítás esetén az itt közölt árákból 5 százalék engedményt nyújtunk.

Fiuokostüm

garantáltan la minőségű, jórésben angol gyapjú divatszövetekből, la hozzávalókkal, fehér legombolható gallérral, izléses és gondos kivitelben, külön szegélyezett batiztsifon díszszekendővel, 3-14-es nagyságokban, 3-as nagyságban (három évesnek felel meg) P 17.50. Számonként P 1.50 emelkedés.

Fiu sportkosztüm

garantáltan la minőségű, jórésben angol gyapjú divatszövetekből, la hozzávalókkal, öves sportfazonban, sportnadrággal, külön szegélyezett batiztsifon díszszekendővel, 6-14-es nagyságokban, 6-os nagyságban (6 évesnek felel meg) P 23.—. Számonként P 1.50 emelkedés.

Sötétkék fiukosztüm

la minőségű tiszta gyapjúszövetből, la hozzávalókkal, a legizlésesebb fazonban, külön díszszekendővel, 3-14-es nagyságokban, 3-as nagyság P 18.50. Számonként P 1.50 emelkedés.

Fiuöltöny

férfi fazonban, la minőségű, sötétkék vagy divatszövetekből, angol serge vagy lüster béléssel, finom hozzávalókkal, hosszú nadrággal vagy divatszövetekből, sportnadrággal, elegáns kivitell és fazon 42-es és 43-as nagyságokban P 64.—

Sportsapka

angolos fazonokban, la minőségű 53-as fejbőségig P 2.20, 54-es fejbőségétől P 2.60.

Sötétkék matröz szövet leányruha

nagy részben eredeti angol la minőségű tiszta gyapjúszövetből, kék damasztgallérral és kézelővel, fekete selyemszalaggal vagy nyakkendővel, berakott aljjal, előírások fazonokban, 60 cm-től 105 cm hosszúságban, 60 cm hosszúságú, P 27.—, az ára cm-ként P 2-vel emelkedik.

Fehér, kék, keskeny csíkos, vagy fehér szatintból készült MATRÖZ LEÁNYKABLUSZ sötétkék damasztgallérral és kézelővel, fekete selyemszalaggal vagy nyakkendővel, gyöngyházgomb díszítéssel, la minőség és kivitell, 60-105-ös nagyságban, 60-as nagyság, P 10.60, az ár 5 cm-ként P —80-al emelkedik.

Gyermek patent flórhárisnya

fekete, szürke, drapp és barna színben, garantáltan la minőség, komplett hosszúság és nagyság:

Nagyság:	1	2	3	4	5	6
Ár:	P 1.20	1.30	1.45	1.60	1.70	és 1.85
Nagyság:	7	8	9	10	11	12
Ár:	P 2.—	2.10	2.20	2.35	2.50	2.60

INTÉZETI NŐI FLÓRHÁRISNYA, kiváló minőségben, fekete, szürke és drapp színben P 2.90.

FIU NAPPALI ING rávarrott dupla kézelővel, két külön gallérral, izléses angol fazonban, mell, kézelővel és gallér fehér rayé, la minőségű fehér sifon anyagból, 31 cm-től, 35 centiméter nyakbőségig, 31 cm-es P 6.35, számonként P —15 emelkedés.

Fiu hálóing

sálgalléros, izléses fazonban, szegélyes mellel, átbújós kézelővel, keskeny színes pánttal díszítve, kiváló fehér sifon anyagból, komplett hosszúságokban, teljes garancia mellett:

32-es nyakbőségben	P 5.40
34-es nyakbőségben	P 5.70
36-os nyakbőségben	P 6.—

Fiu rövid alsónadrág

szabályozható gombos övvel, la rayé köpperyanyagból:

60 cm-es övbőségben	P 2.70
65 cm-es övbőségben	P 3.—
70 cm-es övbőségben	P 3.30

Kipróbált jóminőségű kézzelvarrott fekete gyermek iskolacipő

la croupontalppal, szolid kivitelben. Minden egyes párért garanciát vállalunk. Minden egyes pár cipőhöz ingyen adunk 1 doboz „Nedda 65” cipőkrémot. Ha fontos Önnek cipője tartóssága és lényge, úgy mindig ezt használja.

26-30 számig	31-35 számig	36-40 számig
P 12.—	P 14.50	P 18.90

A Magyar Köztisztviselők Fogyasztási, Termelő és Értékesítő Szövetkezete ruházati áruházai: Budapest, V, Gróf Tisza István-utca 18 — IX, Mesteri-utca 15-17 — I, Attila-utca 14 szám

Debrecen, Győr, Miskolc, Pécs, Szeged, Székesfehérvár, Kaposvár, Nyiregyháza és a vidéki fűszerfiókarudák

Hirek

Az én bizalmam

Írta: Pakocs Károly.

Testvéreim, kik a nagy Duna mentén romokba hulló házainkról, kinjainkról, könnyeinkről tragédiákat zengetek; nem bízom ma bennetek.

Testvéreim, kik a hortobágyi pusztán szabad csikókon nyargalástok és lányszívekben, gyerekszívekben és fenyegettek kemény öklölel trianoni vaskaput; úgy érzem, öklötök hazug.

Kik gyöngyös kardot csörtetően vorultok át a Vérmezőn és lányszívekben, gyerekszívekben remény-tüzet kigyújtotok; én hinni nektek nem tudok.

Mert verset mondó ajkatokról hallottam sántát is kacagni s láttam káromkodásoktól a Hortobágyon átrohanni Krisztust is új ostort fenni.

De bízom dohos kolostorokban, hol földet únt szüzek vonulnak zoltárosan, komor sorokban és az égtől hazát könnyörögnek az otthonában hontalannak.

És bízom ezer gyerek-karokban, ezek felé nyújtózkodokban, mik Isten-lábát átölelek. És bízom szelíd gyerek-szemekben, melyek Isten szemébe néznek és onnan a sötét Keletre messiási lényt ígéznek. Szatmár.

Magyar Hétfő

néven, megbővült terjedelemmel, a legfrissebb hírszolgáltatással jelenik meg ezután a magyar igazság és az új szociális rend régi harcosa: a Nép-akarát.

Nem követünk új célokat, nem hirdetünk más eszméket, nem szolgálunk más irányzatokat, mint eddig. Az igazságkeresők bátor szószólója leszünk ezután is.

Minden megírunk, ami igaz és amihez köze van a nyilvánosságnak, amit tudni érdemes vagy illik.

Nem szegődünk kaszt, klikk, osztály, párt, egyének vagy gazdasági alakulatok szolgálatába.

Minden megkööttségtől függetlenül szolgáljuk a közérdeket. És nem hagyjuk szó nélkül, ha valaki összetéveszti saját érdekét a közével. Akkor sem, ha az párt, akkor sem, ha társadalmi osztály vagy foglalkozási ág. Ezen a téren sok lesz a tennivaló.

A gyors haladást akarjuk. De nem azt, amelyik az egzisztenciájából kiforgatott tömeget növeli, hanem amely a kulturális és szociális igényeket nemcsak felcsigázza, hanem kielégítésüket is biztosítja.

Közönségünket arra kérjük, hogy könnyítse meg vállalt kötelességünk teljesítését azzal, hogy panaszait, közérdekű gondolatait rajtunk keresztül hozza nyilvánosságra.

A „Magyar Hétfő” szerkesztősége

— Az új egyiptomi angol főmegbízott megérkezett Kairóba. Kairóból jelentik: Sir Percy Loraine, akit a MacDonald-kormány a lemondott lord Lloyd helyébe egyiptomi főmegbízottá nevezett ki, vasárnap este kikötött Alexandriában s nyomban tovább utazott Kairóba.

— Halálos szerencsétlenség a Tiszán. (Szegedről jelentik): Ilgyó alatt a Tiszán ma délután halálos szerencsétlenség történt. Egy párevezős csónak, melyben négyen ültek, a folyó közején nekiment egy túljárnak, felborult, mire mind a négyen a vízbe estek. Zombory János 18 éves kereskedősegéd a Tiszába fullt. Holttestét még nem találták meg.

Szeptemberi szorongatások

Valamikor réges-régen, boldogult gyerekkorunkban, hajh, micsoda szorongó érzetek közt vártuk a vérszenen közelgő szeptembert. Kegyetlen rossz ember volt ez a szeptember! Kibílt minket a szabad természet élvezetének pajzán gyönyörei közül és arra kényszerített, hogy nadrágunk lamászsában megváltott részével kemény iskolapadokat koptassunk. A tanulástól és az ezzel kapcsolatos nemtudástól nem is beszélve. Majd később, zsenge kamaszkorunk pelyhedző éveiben, legszebb rózsálmaink ábrándvilágából lépett ki dádz karmaival, zordon áldozatátul vetve férfiasodó önérzetünket. No de a megkönyebbültségnek olymervű sóhaja sem tört ki még lelkiünkben, mint akkor, midőn saruinkról leráztuk a tanoda porát s kezünkben az érettséget tanusító vég bizonyítvánnyal, örökre búcsút mondtunk a szeptemberi szorongásoknak. Legalább is akkor úgy hittük, hogy örökre. Ijonté jámbor világszemléletünkkel azt véltük, hogy a közeledő szeptember réme már legföljebb csak lidércnyomásos álmanokban fog kísértetni, holmi kiadós töltöttkaposzta nélkül is! Amint a gyermekből ijű lőn, úgy lett az ijűből férfi, majd férj és családapa — s most ott tartunk, vén csuci fejünkkel, hogy jobban drukkolunk a kerülhetetlenül befutó szeptembertől, mint legzöldebb diákkorunkban. Mert hát itt virul és zsendül családapái tekintélyünk kormánybotja alatt a Pistike, meg a Mariska, meg a Zoli a Jutkával és a Petykóval — s utánuk több is lőn talán... Ezeket pedig illik, kell, sőt muszáj beiratni, kit ide, kit oda, gimnáziumtól-dedőig. Az pedig mind pénzbe kerül. Sok pénzbe kerül. Mindenesetre több pénzbe kerül, mint amennyi van. Mert Isten tudja, hogy van az: ami pénzbe kerülne, arra sehogyan sem akar kerülni pénz. Beiratási és tandíjak, könyvek, tan-, rajz-, író- és tornaszerek, ruha és cipő, fehér és egyébnemű mind-mind árva zsebünk rejtekeiből kíván előkotorászni, kieszen kicsalt csigabiga gyanánt. Hej, szeptember, rossz ember: sose hittem volna, hogy kend miatt jobban fogok szorongani meglelt emberkoromban, mint balga ijűkoromban! De hát addig-addig juk valahogy azt a nem csekély pénzszorongunk, míg végre csak kiszorítzecs két, amit gyermekeink okulása okvetlen megkíván. De aztán csak merjen a ltrkó nem tanulni! Olyan lyet még a legöregebb és legadázabb mogyorólaszűret lesz itt akkor, ami szeptember se látott! (Jazig.)

— Nemzetközi vasutakongresszus lesz Antwerpenben. A Keresztény Vasutasok Nemzetközi Szövetsége szeptember hó 17—18. és 19-én tartja Antwerpenben ez idén esedékes kongresszusát, amelyen Németország, Belgium, Hollandia, Magyarország, Ausztria, Svájc, Jugoszlávia, Luxemburg és Franciaország vasutasságának kiküldöttei fognak megjelenni. Magyar részről a Keresztényszocialista Villamos Alkalmazottak Szövetsége és a Vasutasok Országos Gazdasági Egyesülete fogja képviseltetni magát a kongresszuson.

A tanyai gyerek. Egyik alföldi újságban olvassuk: Böresők András gazda bement a városba s magával vitte a hatéves Imrus-gyereket. Vászár volt — másért nem is ment volna be András gazda — s az Imre gyerek éhes gyönyörrel nézte a vásári bédékat. Főképp azokat, ahol ennivaló volt. Egyszerre csak így szólt:

— Idős apám, vegyön neköm egy zsömlét.

— Minek az neköd?

— Megöszöm — könyérrel.

— Nagy munkágyűlés Diósgyőrött. A diósgyőri állami vasgyár keresztényszocialista munkássága vasárnap délelőtt nagygyűlést tartott a Kolónia éttermében, amelyet teljesen megtöltött az érdeklődők tömege. A gyűlésen Melczér Lajos elnök ismertetette a vasgyári munkásság súlyos

helyzetét és vázolta azokat a szomorú viszonyokat, amelyek között a gyár nyugbérései élnek. A nagygyűlés kimondotta, hogy a budapesti állami gépgyár és a vasutasok bevonásával kiüldöztésgileg keresi fel a kereskedelemügyi minisztert és tőle kér orvoslást bajaira. Kirner Vilmos titkár beszámolója után a Budapestről megjelent Movik Zsigmond szerkesztő és Kovács Imre titkár tartottak nagyhatású beszédet a gyűlés közönségéhez. Az impozáns nagygyűlés a Himmusz hangjaival ért véget.

— Uj városatyá. Dr. Doros Gábor főorvos, egyetemi magántanár, fővárosi törvényhatósági póttagot Andrassy Béla helyébe rendes bizottsági tagnak hívták be.

— Autós banditák Szeged környékén. Szegeden és környékén két nap óta autósbanditák garázdálkodnak, akik eddig hét betörést követtek el. Alapos gyanúok vannak arra, hogy szeb katonaszökevények garázdálkodásáról van szó. A rablók az egyik tanúnak, egy útkaparnak közlése szerint, kilencen vannak. A szombatra virradó éjszaka a banditák megjelentek Hegedűs István akoltelepi gazdálkodónál, akit szorongatott helyzetéből szomszédai mentettek meg. Majd egy kecskéstelepi ház pincéjéből 30 liter bort vittek el. Azután egy fűszerüzletet akartak feltörni, ebben azonban megzavarták őket. Betörték a kerámiai gyár igazgatói lakásába, majd az irodába is, ahonnan a Wertheimpénztárt már kigördítették, amikor a telefelügyelő kiáltásaival menekülésre bírta őket. Betörték még Szalmás István rókus-feketeföldi gazda és Csanádi Géza fűszeres lakásába, de mindkét helyen megfutamították őket. A nyomozás tovább folyik.

— Tánccos tábornok Genfben. (Genfből jelentik): Tánccos Gábor lovassági tábornok a népszövetség holnap kezdődő közgyűlésére Genfbe érkezett.

Fölrémlik az ősz

Szívemben őszi álmok kelnek
Lombhullajtásnak hírvél,
Kis madárkák nem énekelnek,
Sőt még tücsök sem ciripel.

S kusza képzelmeim ködében,
Mind kísértet vad éjjelen,
Előírászerű sötétben
A végrehajtó megjelen...

— Vasárnapi esendélet a külső periferiákon. Vasárnapra virradó hajnalban a főváros több helyén koresmai verekedések történtek. Így a Hungáriakörút és Lehel-utca sarkán Hegedűs Flórián 26 éves kocsi összeverekedett Bolla Ferenc 29 éves kocsissal. Mindketten a fejükön, nyakukon és vállukon szenvedtek súlyosabb zúzódásokat. Hegedűs Flórián felesége, aki a verekedést végignézte, elájult. A segítségül hívott mentők a sérülteket a helyszínen részesítették első segítségben. — Véres verekedés játszódott le a Bosnyák-utca 24. számú házban is, ahol a verekedésnek három sebesültje volt. Itt megsérült Jancsó András 32 éves kőműves, akit társai fejbeverték. továbbá Farkas István 36 éves gyári munkás, akit nyakszirtzen vágtak és Pelsőczy János 24 éves kocsi, aki a fején szenvedett súlyos zúzódásokat. A segítségül hívott mentők Jancsót a kumutcai kórházba vitték, míg a többi sérültet első segélynyújtás után a helyszínen hagyták.

— Megkezdődtek az előkészületek a bajor passiójátéka. (Münchenből jelentik.) Bár még egy teljes év választja el a bajorországi Oberammergau lakóit a passiójátéktól, már is megkezdődtek az előkészületek a nagyszabású színjátéka. Különösen a főszereplők gyakorolják szorgalmasan szerepeiket. A Krisztus szerepét Lang Antal helyett, ki háromszor játszotta, egyik rokona, Lang Alajos fogja adni. Márta szerepe Lang Ria kezében van. Ez utóbbi különösen alkalmas erre a szerepre, mert rendkívül bájos, szende leány. Ki a dominikánus nővéreknél nevelkedett Pollingban. A passiójátékok jövő év május havában kezdődnek.

— Haller József avatta fel a postaaltsztek kispesti kultúrházát. A Magyar Postaaltsztek Országos Egyesületének kispesti helyicsoporftja kul-

túrházának felavató ünnepélyét tartotta vasárnap délután 4 órakor. Eberhard János főigazgató nyitotta meg az ünnepséget, majd Fajkus János, a helyicsopornt elnöke szólt. Vázolta a kultúrház keletkezésének történetét. Bocsánszky Lukács a vármegyei Népművelési bizottság nevében Agoraszto Tiivadar alispán üdvözlését tolmácsolta. Nemesak védővára lesz a magyar gondolatnak e kultúrház — jelentette ki a kiváló polgármester — hanem nevelő, példaadó előharcosa. Haller József nagyhatású beszédben avatta fel a kultúrházat. Lendületes beszédét a nagyszámú közönség lelkes tapsokkal köszönte meg. Beszédjében a keresztény összetartás szükségét hangoztatta. Péter János országos elnök lelkesítő szavai után az avatóünnepség emelkedett hangulatban ért véget. A felavató ünnepség után a dalárda és a nagyszerű műkedvelő-gárda szórakoztatta a közönséget.

— A szövetségi elnök nyitotta meg vasárnap az őszi vásárt Bécsben. A bécsi őszi mintavásár vasárnapi megnyitását Miklas olasz szövetségi elnök Schürf dr. kereskedelmi miniszter kíséretében meglátogatta a magyar királyi állami pincegazdaságnak a Rotundában elhelyezett kiállítását. A szövetségi elnököt lovag Alth Waldemar követségi tanácsos, magyar ügyvivő üdvözölte és bemutatatta neki a magyar királyi állami pincegazdaság bécsi vezérképviselőjét, Schnitzler Rudolf nyugalmazott udvari titkár, aki a szövetségi elnököt egy pohár tokaji borral vendégelte meg. A szövetségi elnök a magyar borkiállításról a legnagyobb tetszés és elismerés hangján nyilatkozott.

— Házasság. Büchler Zsigmond ügyvéd szeptember 1-én, vasárnap házasságot kötött dr. Wolff Rózsika orvossal. Tanuk voltak: Büchler Vilmos főszerkesztő és dr. Wolff Dénes.

— Miskolcon megalakult a Keresztény Községi Párt. A közeli törvényhatósági választásokra a Keresztény Községi Párt országszerte nagyszabású szervezkedési mozgalmat indított, amelynek során minden nagyobb városban pártszervezetet fog alakítani. Miskolcon az elmúlt heten alakította meg a Keresztényszocialista Párt és a nemzeti alapon álló Polgárok és Munkások Szövetsége a Keresztény Községi Pártot, amelynek elnöke dr. Csik József és dr. Tóth Zoltán lettek. A párt tisztikarát szerdán este választják meg.

— Gázol az autó. Vasárnap délután 3 óra tájban Lódi János sofőr a vezetésére bízott autóval a Rózsá-utca 57. számú ház közelében elütötte Kungler József 7 éves Erzsébet nevű leánykáját, aki az arcan és az alsótétstén súlyosan megsebesült. A szerencsétlenül járt gyermeket a mentők részesítették első segítségben.

— Villamos karambol. Vasárnap reggel 9 óra tájban a B. 80—915 számjelzésű motorkerékpár, amelyet Sipos Tibor 24 éves építész vezetett, a Podmaniczky-utca és Aréna-út sarkán nekirohant a vele szembejövő 8-as jelzésű villamoskocsinak. Az összeütközés következtében Sipos Tibor a motorkerékpár nyergéből magas ívben az úttestre repült és súlyos sérüléseket szenvedett. A mentők eszméletlen állapotban szállították be a Rókus-kórházba.

— Egy részeg asszony balesete. Vasárnap este tíz órakor telefonon sürgősen hívták a menőket a Bem-utca 12. szám alá, ahol egy asszony eszméletlen állapotban feküdt az udvar kövezetén. A mentők elsősorban megállapították, hogy az asszony, névszerint Pészár Mórné 35 éves munkásnő erősen ittas állapotban van. Mikor sikerült magához téríteni, az asszony nagy meglepetésre azt adta elő, hogy részegen ment haza, összeszólalkozott a férjével, aki ezután felkapta és az első emeletről ledobta az udvarra. Tekintettel az asszony ittasságára, a különös elbeszélésnek egyelőre nem aakr hitelt adni a rendőrség. Pészárnét kisebb zúzódásokkal a Rókus-kórházba szállították. A rendőri nyomozás fogja megállapítani, hogy az asszony elbeszélése megfelel-e a valóságnak.

(Elveszett) pár hete a Baross-kávéház környékéről Möríc nevű egyéves, fehér-fekete töröt farku, hím, francia buli. A megtalálónak magas jutalom. Cím a szerkesztőségben.

SZINHÁZ

A kulisszák mögött

már megindult a munka és a tülekedés a pozíciókért. Az új szezon még gyerekcipőkben sétál, a színészek még ingujjban próbálnak, de a primadonnák már megkezdtek — a veszekedést.

A kép nem változott, csak az idő szaladt el ismét a nyár és — a hölgyek felett. Az arcok is ugyanazok, felvonulnak ismét az örökifjú primadonnák, kevés a fiatal és a tehetség. A Vigszínházban még látni egyet-kettőt, így Dayka Margitot, a sztár továbbra is Titkos, Gombaszögi, Varsányi reklámsorrendben, de értékben fordítottan. Az együttes nagyjából a régi, csak Somlay Arthur, a magyar színpadnak nyughatalan Ahaszvéru-s, vált ki. A Vigszínház talán meg sem érzi a hiányát ennek a robusztus, öserejű színésznek, akinek az elmúlt szezonban kevés alkalmat tudott nyújtani kivételes tudásának csillogtatására.

A Magyar Színháznál egészen zavaros a helyzet. Egyelőre több az igazgató, mint a színész és a kevés sem tudja, hogy kire hallgasson. A háttérben Faludi, a bukott vezér áll, aki egy-két hónapra belül ismét ott fog trónolni a párnázott igazgatósági ajtóknak mögött és viszi újabb — bukások felé a jobb sorsra érdemes és valamikor szebb napokai (és igazgatókat) látott színházat. A Belvárosi Színház irodalmi cégére egyelőre ott fityeg a Petőfi Sándor utcai műintézet fölött, kérdés, a jószándékú új vezetőségnek sikerül-e a közönséget visszahódítani a színháznak.

A Városi Színház sem sok jóval kecsegtet, itt rendet csak gyökeres rendszerváltozás teremthet. A Király Színháznál remény van arra, hogy néhány elvirágozott szépség többé nem fogja rantani az ensemble munkáját. Pár friss erőt szerződtek, hogy mi lesz belőlük — a jövő titka. Aminthogy a jelen titka, hogy a negédes primadonna meddig szerepel még a Király Színház színpadán?

A Fővárosi Operettszínház egyszerre két primadonnát avat fel, — nem tudni hányadszor — primadonnájának. Ez a két színésznő Péchy Erzsébet és Honthy Hanna. Szenczi, hogy a pesti színházak tudják kikeresni a nagy primadonnatoloncsból a két — zsánerban, megjelenésben, stílusban és korban egyaránt hasonló színésznőt!

Az állami színházak tájékán, utoljára hagytuk az elsőket, csendben folynak a készülődések, itt semmi kellemetlen szituáció vagy disszonáns bevezető akkord. Hevesi Sándor programja ugyan ezúttal is sokat ígér, de remélhető, hogy az idén nem áll meg a puszta szónál és be is váltja majd — amit ígért. A kifogásokat egyelőre elhallgatjuk, minden igazgató maga ássa meg a vermet, melybe — belebukik.

A szezonnyitás napján rukkolt ki a Budai Színház premiéréjével — szeptemberben. Sokkal sikerültebb, mint gondolták volna maguk Sebestyénék, legalább is ami az előadást illeti. Már az operett (Erdélyi diá-

kok) obligát irredenta táblájával, naiv megszerkesztésével és együgyű humorával unalmasan hat, Andai Ernő ezúttal társasban nem tud elfogadható produkálni. Ami jó a librettóban, az Innocent Ernő rutinjának köszönhető. Budai Dénes zenéje ügyes hangszerelésben, a melódiaik azonban, amelyek a Komlós Pál által telkesen vezényelt gyenge zenekarból felhangzottak, túton ül ismerősek. A főszerepben Kiss Ferenc szokatlan kedvvel és lendülettel kápráztat el, Gózon is csupa ötlet, már a többiek gyengécskék. Keglevich Marietta még kedves, Vadly Ilona azonban elvész „súlyos” egyénisége ellenére is a tömegben.

Az Andrássy-úti Színház pénteki premiérje sok jót hozott. Elsősorban áll ez Peti Sándorra, akinek egyre mélyülő művészeté origiális színekkel gazdagodik. Somogyi Erzsébet bájos és üde, Bársony és Dajbukát, a két visszatérő, a pesti színpaddal a pesti sikert is visszahódították. Békeffy László is lendületteljes, Radó Sándort ellenben ki lehetne vinni a most megnyílt Zuglói Színházba, Szokolay Olly nőszerepe egyre csillogóbb, játéktudása kiváló.

Az első hét frontjelentése csak ennyi lehet, nem lévén több esemény. Hacsak nem az hogy a népszerű és elegáns bonviván végleg átszerződött a másik operettszínházhoz. Rossz nyelvek szerint a konkurrens igazgató vacsorát adott az új gazda tiszteletére — hálából.

A héten különben először szólt meg pesti színpadon, közelebbről a Nemzeti Színház hajlékában a megafon. Kissé hangos volt és eleinte komikus hatása. Ezt az újítást ajánlatos lenne bevezetni operettszínházainkba, ahol ünnepeit divánk csicseregnek — a közönség és kritika nagyobb rémületére. (—)

A színházak feji másora

Nemzeti Színház. Hétfő: A vén gazember. Kedd: Nem élhetek muzsikaszó nélkül. Szerda: A tábornok. Csütörtök: Az ember tragédiája. Péntek: A krétakőr. Szombat: Cyrano de Bergerac. Vasárnap: Válgunk el! (Fél 8.)

Vigszínház. Hétfő, kedd, szerda, csütörtök, péntek: A Volga-bár. Szombat: Két lány az utcán. (8.)

Magyar Színház. Csütörtök: Szépasszony kocsisa nyilvános esti főpróbája. Péntek: Szépasszony kocsisa. (Évadnyitó előadás. Először.) Szombat, vasárnap: Szépasszony kocsisa. (8.)

Király Színház. Hétfő, kedd (századszor), szerda: Diákszerlem. Csütörtök: Pesti család. (Először.) Péntek, szombat, vasárnap: Pesti család. Vasárnap d. u. Diákszerlem. (D. u. 3 — este 8.)

Városi Színház. Egész héten minden este és vasárnap délután: Szökik az asszony. (D. u. 3 — este fél 8.)

Új Színház. Szombat: Tüzek az éjszakában. (Évadnyitó előadás.) Vasárnap: Vakablak. (8.)

Budai Színház. Egész héten minden este és vasárnap délután: Erdélyi diákok. (D. u. fél 3 — este fél 8.)

Nyári Operettszínház. Egész héten minden este és vasárnap délután: 32-es baka vagyok én. (D. u. fél 4 — este 8.)

Budapesti Színház. Egész héten minden este és vasárnap délután: Nem tudok én zsidó nélkül élni. (D. u. 4 — este 8.)

Andrássy-úti Színház. Egész héten minden este: Békeffi konferál. Szeparé (Somogyi Nusi), Miss Európa (Szokolay, Gózon). Házasság (Bársony—Dajbukát). A

sarkutazó (Peti, Sittkey). A sav Kőkény—Radó-blüett. (9.)

Terézkerületi Színpad. Egész héten minden este: Majd a jegénye, Sarzsi, Apám-uram. (9.)

Royal Orfeum. „Aranymadár”. Zerkovitz—Harmath operette 3 képből. Renato Ferruccio, Eggerth Mártha, Sugár Flóri, Érckövy, Iványi. Azonkívül Lilly és Emmy Schwarz, The Hakens, Nicolai Sinkowsky stb. stb. Kezdeté este fél órákor. Vasár-és ünnepnap délután fél 4 órákor.

Nyilvánosság előtt adjon számot eddigi működéséről a Filmipari Alap!

Néma filmet sem tudott gyártani és most beszélő film gyártására akar berendezkedni

A beszélő film és a magyar filmgyártás

— A „Magyar Hétfő” tudósítójától. —

Az a válság, amelybe a beszélőfilm sodorta a nemzetközi filmpiacot, lényegében nem érinti a magyar érdekeket. Ha ugyanis gyártásról beszélünk, sajnos, némi öngúnyval állapíthatjuk meg a magyar produkcióról, hogy a beszélőfilm technikai megoldásának kérdése egyedül nálunk nem problematikus.

Hogy miért nem?

Ez a kérdés felette naiv. Az az ország, amelynek filmipara tíz esztendő óta képtelen volt komoly alkotásra,

nem is alkalmas hely beszélőfilm gyártás megindítására.

Nem tehetségen, illetőleg tehetségtelenségen vagy talán tökéhiányon múlik az, oka egyszerűen: a magyar filmgyártást vezető bürokratikus intézmények rossz akarának is nevezhető tehetetlensége.

Nem lényeges, hogy mióta működik a Filmipari Alap, tény, hogy lett volna elég ideje és pénze arra, hogy a néma filmgyártást fellendítse Magyarországon. Az idő elszaladt felettünk, a pénz is elúszott (nem csekély összegről van szó, hanem súlyos milliókról) és

az eredmény csupán néhány, valljuk be, kétségbeejtően rossz film.

A Filmipari Alap működését eddig tehát a lehető legnagyobb tehetetlenség jellemzi.

A Filmipari Alap tehát, miután képtelen volt néma filmet gyártani, egyelőre a levegőben lóg,

senki sem tudja, miért működik még egyáltalán

és mit akar csinálni a jövőben?

A múltban láttuk. Súlyos ezeket adott jelentéktelen tehetségű vagy éppenséggel dilettáns rendezőknek filmgyártási célokra és eltűrte, hogy a botrányosan gyenge produkciókon ott fityegjen a bűvös mondat:

„A Magyar Filmipari Alap támogatásával készült”.

Az így elkészített filmek persze nem hogy külföldre kerültek volna, hanem

még itthon is csak a kölcsönzők és mozgóképszínházak jóakarattal támogatásával kerültek előadásra.

A beszélőfilm aktualitása persze a Filmipari Alapot is felrázta. Hírek szállingóznak, hogy a Filmipari Alap beszélőfilmüzemre akar berendezkedni az általa kreált Hunnia filmgyárban. Ez a terv megkapóan szomorú és együgyű.

Csak nem gondolja a Filmipari Alap, hogy amikor még egy normál néma-képet képtelenek voltunk megcsinálni a kellő technikai felszerelések és modern műterem hiányában, akkor majd beszélőfilmet tud gyártani.

Ha a magyar filmiparban valaha valaki tudna filmet gyártani, az nem a Filmipari Alap. Tehetetlen működése bizonyítja ezt. Az alap maradjon meg csak a maga bürokratikus szörszálhasogatásánál és

ne mártsa bele magát olyan ügyekbe, amelyekhez — sajnos — nem ért, hivatása ellenére.

A Filmipari Alap inkább lépjen már a nyilvánosság elé és adjon számot eddigi működéséről, amellyel senki sincs megelégedve.

Ha ez a számadás balul ütne ki, (másik eset elképzelhetetlen) a Filmipari Alap vezetői vonják le a konzekvenciákat.

De annak a bizonytalan helyzetnek véget kel vetni. Ha a Filmipari Alap nem fogja tudni kötelességét, akkor beszélni fognak a néma filmjei is.

Azok pedig ugyancsak sokat tudnának mesélni arról, miképp lehet egy egykor virágzó filmgyártást tehetetlen bürokráciába fojtani.

(kgy.)

MODERN BUTORSZALON

állandó nagy kiállítása

a kiállítás tartama alatt árainkat
10%-kal leszállítottuk. Hitelképes
vevőinknek kedvezményes
fizetési feltételek

Budapest, VIII., Üllői-ut 14. Cégtulajdonos GÁSPÁR NÁNDOR

Rákosi Jenő élete és művei

duosan illusztrálva, aranyozott, művészi kivitelű
egészvásznonkötésben, albumszerű kivitelben

ÍR J Á K:

Hegedűs Loránt
Kosztolányi Dezső
Lőrinczy György
Mezei Ernő
Nagy Emil
Óvári Ferenc
Pekár Gyula
Rákosy Gyula
Sajó Aladár
Schöpflin Aladár
Sikabonyi Antal
Siklóssy László

RÁKOSI JENŐ ÉLETE és MŰVEI

a Pannonia Irodalmi és Könyvkiadó R.-T. kiadása

**a legélvezetesebb és leg-
tanulságosabb olvasmány**

**Mindenkinek el kell olvasni
Feltétlenül rendelje meg!**

NAGY fiainak ősidők óta szoborral hódol a nemzeti hála és szeretet, de ősidők óta érvényes a latin költő szava is, aki a Géniuszt „ércnél marandóbb” szobrának nevezi a Géniuszt magát, mindennél, amit alkotott és mindennél, amiben teremtő ereje megnyilatkozott.

Rákosi Jenő szobrát most készül felállítani a magyar nemzet és ha volt valaha szobor, amelyben egy egész nép hódolata, hála és szeretete testesült meg, akkor ez a szobor az. De a testet öltött hódolat, hála és szeretet önmagában még semmit nem árul el a Géniusznak abból az őseréjű varázsából, amely ezt az érzést kiváltotta egy egész nemzetből, kiválthatta pedig olyan erővel, hogy ennek az érzésnek testet kellett öltetnie. Ami azonban láthatatlanul, de mégis örökké jelenvalóan kirajzolódik a szobor hátterében, az annak a munkának körvonalait mutatja, amellyel e szoborra dícsőült emberi élet a világ és a nemzet szent ügyét szolgálta.

A szobor azt a Rákosi Jenőt mutatja meg az utánunk jövő nemzedékeknek, aki halhatatlanná vált. De azt, ami e halhatatlanság lényege és oka, az utánunk jövő nemzedék „miért”-jére adandó és adható választ csak az a Rákosi Jenő jelentheti, akinek képe alkotásaiban öltött testet.

A szoborral egyidejűleg testet ölt ez a másik emlékmű is.

Gazdag, nagyszabású, Rákosi Jenő géniuszához mindenben méltó könyv lesz ez, amely — mint szobrok talpazatánál égő örökmécs — Rákosi Jenő halhatatlanságára világít. Ez a fény pedig bevilágítja a magyar életnek ezt a nagy alakját, minden megnyilatkozásában. Az író, a drámaíró, aki a maga korának legkiemelkedőbb irodalmi és színpadi alkotásaival gazdagította a magyar szellem kincsesházát; az újságíró, aki kora ifjúságától késő aggkoráig nem fáradt el a magyar ügy lobogó fáklóját tartani kezében és vezetve vezetni a nemzet millióit; a színigazgató, akinek keze alatt virágkorát élte a magyar játékszín és aki e játékszínnel magyarrá tette a főváros németségét; a gyermekjóléti intézmények pátriárkája, aki így szólt a Megváltóval: engedjétek hozzám a kisdedeket; és végül, mint egy százéletű élet hatalmas és lángoló apoteózisa: a revízió zászlóbontója és életben, halálban vezére, — minden, akit és amit ez a fogalommá vált név: Rákosi Jenő jelent, egységes képpé teljesedve mutatja meg: kit nyert a magyarság az ő életével, kit veszített el halálával és minő értéket hagyott hátra életének munkájával.

ITT LEVÁGANDÓ ÉS LEVELEZŐLAPRA RAGASZTANDÓ!

Megrendelő-jegy

T. Pannonia Irodalmi és Könyvkiadó Rt.-nak

BUDAPEST, IV.
Ferenciek-tere 9.

Alulírott visszavonhatatlanul megrendelem „RÁKOSI JENŐ ÉLETE ÉS MŰVEI” című művet albumalakban, aranyozott egészvásznonkötésben . . . . . példányban, példányonként 56 pengő árban.

A megrendelés összegét szállítás ellenében egy összegben fizetem. — havi ötpengős-részletekben (első részlet 6 pengő) fizetem.*
— A portóért és a csomagolásért 60 fillért kérem felszámítani.

..... 19 ..... hó ..... n.

olvasható aláírás

foglalkozás

pontos cím.

* Nem kívánt törlendő.

FIGYELEM! Annak, aki az egész összeget (56 pengőt) postautalványon a Pannonia Irodalmi és Könyvkiadó Részvénytársaságnak (IV. ker., Ferenciek-tere 9.) azonnal-előre beküldi, sem portót, sem csomagolási díjat nem számítunk!

AUTÓ

Új finanszírozóvállalatról beszélnek az autópiacon

A budapesti autópiacon helyzetét az utolsó évek során soha nem befolyásolta még annyi különböző probléma, mint mostanában. A kereskedők panaszaik között az általános gazdasági pangás mellett igen előkelő helyet foglal el az egyre súlyosodó hitelkrízis és az a tény, hogy az autósport fejlesztésére hivatott szervek, a klubok részéről nem kapnak megfelelő támogatást.

Tudvalevő, hogy a Nemzeti Bank autóváltókat nem fogad el. Ennek következtében az egész magyar piac két vállalatra kénytelen támaszkodni — és ez a két finanszírozó-vállalat úgy látja el feladatát, ahogy éppen tudja; a kereskedelem körében különben szinte napról-napra több panasz hangzik el ellenük. Éppen ezért mindenki nagy érdeklődéssel hallotta azt a szállongó hírt, hogy újabb, harmadik tőkecsoport akar a finanszírozással joglalkozni, a zeddiginél jóval kedvezőbb feltételek mellett. Ennek a vállalatnak külföldi pénz áll rendelkezésére s ezért az itteninél kedvezőbb bázison tud hiteleket nyújtani.

Ebben a pillanatban még nem lehet tudni, hogy a hírekből valóság lesz-e, annyi azonban bizonyos, hogy a mai helyzet sokáig nem maradhat meg és feltétlenül szükség van arra, hogy új pénzcsoport jelenjék meg a piacon, új feltételekkel. Ezt az egész magyar autókereskedelem létérdeke követeli.

Fromme Rudolf nagy tervei a MÁG-gal

A Magyar Általános Gépgyár munkáját hosszú éveken át a Hitelbankból irányították s a József-téri palotában dönt el végső fokán a gyárnak minden lényeges ténye. A MÁG kocsjai ezek alatt az évek alatt kiválóan sokat fejlődtek, de az ország és a piac speciális helyzete alig tette lehetővé, hogy a gyár átvegye a külföldi gyártás munkatempóját.

Hosszú tárgyalások után a közel multban érdekes döntés történt a MÁG ügyében. Az érdekeltek olyan megoldást találtak, amely módot adott arra, hogy a gyár, anélkül, hogy a bank érdekköréből távoznék, önállóan dolgozhassék. Ennek a nagyobb önállóságnak érdekében került most a MÁG szorosabb bankközösségbe a Fegyvergyárral és így vette át a legfőbb vezetést Fromme Rudolf, akinek, mint hírlík, nagy tervei vannak a márkával.

A szakmában a változással kapcsolatban nagyobb személyzeti változásokról is beszélnek s arról is hírek hallatszanak, hogy a MÁG bemutatóterme is elköltözik már váciutcai helyiségéből.

Hétfőn délben lépi át Szentgotthárdnál a magyar határt a Moto Club Padova túrája, amelynek itteni részét a KMAC és a Hungária együtt rendezi. Az olaszok hatodikáig maradnak Magyarországon.

Szeptember 7-én és 8-án lesz a KMAC Balaton—Mátra túrája. Ötven kocsi indulására számítanak.

RÁDIO

HÉTFŐ, SZEPTEMBER 2.

Budapest: 550 m. 9.15: Gramofonhangverseny. — 9.30: Hírek. — 9.45: A hangverseny folytatása. — 11.10: Nemzetközi vízjelzőszolgálat. — 12.00: Déli harangzó. — 12.05: A rádió háziwartetének hangversenye. — 12.25: Hírek. — 12.35: A hangverseny folytatása. — 1.00: Pontos időjelzés. — 2.30: Hírek. — 3.45: Fultonrendszerű képtávirat. — 4.20: Asszonyok tanácsadója. — 4.45: Pontos időjelzés. — 5.10: Cigányzene. — 5.45: Hangverseny. — 6.30: Angol nyelvlecke. — 7.30: Zeen. — 8.30: Nemzetközi hangverseny közvetítése Bécsből. Utána: Hírek, zene. A szünetben képtáviratozás. — 11.00: Gramofonzene. — 1.00: Zene. — 4.15: Zene. — 5.15: Gyermekekzené. — 6.15: Hírek. — 6.45: Mozart-kvartettek. — 8.15: Veudeville-est. — 10.15: Angol dalok. — 10.45: Zene. — 11.00: Zene. — 12.00: Képtáviratozás.

SPORT

Papírforma szerint győzött Újpest a bajnok Hungáriával szemben

Elkeseredett küzdelem után sok szerencsével 4 : 2-re győztek a lilafekérek a derbire még el nem készült kékfekér gárda ellen

A bajnokság nyitánya a sors mindjárt a két kemény riválist állította egymással szembe. A véletlen e különös játéka természetesen már eleve kizárta, hogy a két nagyevű ellenfél teljes készültséggel, tudásának minden fegyverét harcra vihesse. Különösen állt ez a hendikep a tavalyi bajnok Hungáriánál. Mert, amíg az Újpest a Középeurópai Kupa küzdelmek tüzeiben meglehetősen hozzáedződött a nagy csatákhoz, addig a Hungária két nemzetközi mérkőzése csak arra volt jó, hogy a csapat nagy fogyatékosságait tárja a vezetőség elé. A korai derby most azután teljes értékű feleletet adott a nyitott kérdésekre. Bebizonyította, hogy az Újpest harci készségét az előzetes kupamérkőzések döntő tényezővé fejlesztették, de bebizonyította azt is, hogy a Hungária vezetősége még mindig nem okult eléggé. Ezen túl pedig jelentős s egyben szomorú tanulsággal is szolgált a jövő vasárnapi magyar—cseh válogatott mérkőzésre.

A Ferencváros távollétében két elítélsapatunkból a csehekkel egyenrangú válogatott tizenegyet Prágába küldeni nem lehet.

S ezt a súlyos tételt érezte az Újpest—Hungária mérkőzés 20.000 főnyi közönsége is. Nem tudott felmelegedni egyik tábor közönsége sem a kedvencei mutatta játékra s csak a számszerű eredmény kialakulása közben jött egy-egy kényszeredett taps, biztatás s a szokásos tempózás.

Pedig ez a rekkenő melegben Újpestre rándult húszezer rajongó megérdemelte volna, hogy fáradságáért megfelelő elenértékét kapjon. Ehelyett védelmi hibák sorozatát, kapkodást, sok-sok hibát a paszszokban, a helyzetkedésben és kevés szívvel véghezvitt akciót kapott a huszonkét játékosból. A szezon eleje sok mindent megmagyaráz és egyensúlyba hoz, ezenfelül azonban még mindig volt néhány tétel, amely a közönség számláján kiegyenlítettlenül állott. Viszont — különösen a két kapus munkájában — néhány olyan produkciót szemlélhetett végig, amely sok keserves pillanattért kárpótolhatta.

Az Újpest

csapata, ha gyengén is kezdett, később mindjobban belejött s ostromaiban több volt a lendület. Általában a játék jellemzőjeként jegyezhetjük fel, hogy kevés volt a mezőnyjáték s ha valamelyik csapat eljutott az ellenfél 16-osáig, sokáig ott tanyzott. Az Újpest ezekből nagyobb szerencsével és küzdeni tudással használta ki az adódó helyzeteket s a második félidő közepén oly elánnal tört kapura, hogy győzelmeinek realitása minden kétségen felül áll.

Egyénileg a szombathelyi Mészáros nyújtotta a legtöbbet. Jobban mondva ő volt a lila-fehér csatársor legszemélyesebb, legnagyobb s ezért legeredményesebb játékos is. A center posztjára állította vezetősége s bár e számára szokatlan helyen elfogódottan kezdett, később jobbnál jobb labdákkal tömte partnereit. A csatársorból még Török érdemel említést, míg a többiek: P. Szabó, Harmath és Avar közepes játékokat mutatott. A fedezetsor volt Újpest legegységesebb csapatszépe s ebből is Borsányi klasszikus szélsőfedezet játéka tűnt fel. Köves jól, míg Wilhelm sérülése miatt gyengén funkcionált. A védelemben Fogl III. érdemel említést, Kővágó játéka viszont nagyon kedvezőtlen hatást keltett. Acht pompás védeásával vonta magára a figyelmet, válogatottsága majdnem bizonyos már Prágában.

A Hungária

csapata már kevesebb egységgel működött. Támadásai helyenként remek helyzeteket teremtettek, de vagy a késlekedés, vagy még inkább a sorozatos pech tette ármatlanú. A csatársor legjobbjai Hires és Kalmár volt. A két összekötő: Sebes és Skvarek már gyengébb, míg Titkos a jobbszélen egyelőre a csapatból kihagyott Jeckl meg sem közelítette. A fedezetsorban Kompóti váratlanul nagy-szerű formajavulása volt a meglepetés, jó munkáját Remmer és Rebró nem érte utól. A közvetlen védelem lelke ismét Mándi volt, de Kocsis és Németh sem maradt sokkal mögötte.

Boronkay Gábor, néhány csekély tévedésétől eltekintve, jól vezette a mérkőzést.

A mérkőzés részletei itt következnek:

Első félidőben

A Hungária: Németh — Mándi, Kocsis — Remmer, Kompóti, Rebró — Titkos, Sebes, Kalmár, Skvarek, Hires, az Újpest: Acht — Kővágó, Fogl III. — Borsányi, Köves, Wilhelm — Török, Avar, Mészáros, Harmath, P. Szabó összeállítási csapattal áll a kezdéshez.

A Hungária indítja el a labdát nappal szemben. Percekig ostromol, majd az Újpest adja vissza a látogatást és a tizenharmadik percben Török—Mészáros—P. Szabó a labda útja, melyet a lila-fehér balszélső nyolc méterről élesen a kapu sarka mellé küld. Nem sokkal később Avar szerencsétlenül fut össze Kocsissal és teljes erővel az arcába rúg. Kocsis élettelenül esik össze s véresen szállítják ki a mentők. Helyére Kalmár vonul vissza s elől így csak négy csatár játszik. A Hungária állja így is az iramot és Kléber remek éles lövése már-már gól. Közvetlenül ezután Kocsis visszatér, de sérülését erősen súlyos s így szünetlik meg az Újpest vezető gólja.

A 22. percben Török Rebró és Kocsis melől megfut, pompás beadását Mészáros élesen kapura lövi, ez azonban a fáról visszapattan és Avar senkitől sem zavarva, végleg hálóba helyezheti (1:0).

Ujrakezdésnél Skvarek tiszta helyzetbe kerül és öt méterről lött éles labdáját Acht nagy szerencsével kiboxolja. Változó játék után Sebes három méterről is mellé lövi óriási helyzetét. Majd ugyan-csak ő kapufát lő s a visszapattant lab-

dát Hires is hiába helyezi, Acht nagy szerencsével ismét kikotorja a gólból. A 34. percben Kalmár bombalövését ugyan-csak a kapuban tartja fel.

Egy perccel később Skvarek a szélső helyén bead, szép labdáját Titkos kapásból gyönyörűen a háló sarkába csavarja (1:1).

A gól után azonnal Újpest lendül támadásba. Borsányi szabadrúgása Mészáros fejéről Avar elé esik, Németh kint van a kapuból, de Avar lövése után vetődve levegőben kornerre üti a védhetetlenek látszó gólt. Gyönyörű pillanat volt.

A 43. percben esik a Hungária második és utolsó gólja. Kővágó rosszul ad haza, Hires elcsúsz s bár Acht eléje jön és a lövésbe veti magát, ez róla mégis a hálóba gurul (1:2).

Szünet után

az Újpest rögtön támad s halvesorával uralja a helyzetet, míg a Hungária fedezetsora visszaesik. A második percben Szabó éles, lapos lövését védi Németh. A 6. p-ben újabb Újpest támadás, amely azonban a Hungária hátvédparján akad meg. A 11. p-ben Wilhelm földberúg, pár percre kiáll, később visszatér, de ettől kezdve sántítva játszik tovább. A Hungária ezt a körülményt kihasználja és támadásba lendül. A 12. p-ben Kalmár fejesét Acht levegőben úszva fogja. A 13. p-ben sarokrúgás az Újpest ellen, Titkos fölé lő.

A 17. p-ben Borsányi szabadrúgását Németh kiüti, Mészáros azonban éles lövéssel kiegyenlít. (2:2).

A 18. p-ben korner az Újpest ellen. A 20. p-ben nagy kavarodás a Hungária kapu előtt.

Az újpesti játékosok egymásnak fejlenek és végül Szabó megszerzi a vezetést. (3:2).

Az Újpest közönségének biztatására mind erősebb tempóba fog és 21. p-ben Török kedvező helyzetből mellé lő.

A 25. p-ben Mészáros gyönyörűen szöketteti Törököt, aki a labdát visszadadja és Mészáros belövi a negyedik gólt. (4:2).

A Hungária az eredményen széptíteni igyekszik, azonban támadásai eredménytelenek maradnak. A 31. p-ben sarokrúgás a Hungária ellen. A 39. p-ben a Hungária rúg kornert Újpest ellen. A mérkőzés újpesti támadásokkal végződik.

Nagy a bizonytalanság még mindig a Ferencváros megérkezése körül

Madridi távirat szerint hétfőn érkeznek Budapestre a zöld-fehérek

A Ferencváros pénzszerző délamerikai túrájáról már hetek óta semmiféle pozitív híradás nem érkezett. A túra vezetőségének e példátlan nemtörődömsége és a magyar—cseh döntőjelentőségű válogatott mérkőzés előtti bűnös hanyagsága természetesen a legkülönbözőbb kombinációkat kavarta fel. Egyes jelentések szerint a Ferencváros már napokkal ezelőtt megérkezett volna a kontinensre, a kikötő helyétől azonban nem egyenesen Budapestre, hanem messzi kerülővel Madridba utazott, hogy ott két újabb mérkőzést játszon le.

A spanyol lapokban ezeket a mérkőzéseket már egy héttel előbb reklámozták is, további jelentést azonban arról, hogy a mérkőzéseket tényleg lejátszották volna vagy sem, pozitív formában mindeddig nem érkezett. A szövetség mindenre való tekintettel a madridi mérkőzéseke a spanyol szövetségnek leltitotta. Hogy azon-

ban a útrára boruló sötétség még nem oszlott el, azt bizonyítja az a távirati jelentés is, amely Madridból érkezett és lakonikus rövidséggel csak ennyit mond:

A Ferencváros hétfőn délután 3 órakor érkezik Budapestre a Keleti pályaudvaron.

Nem tudjuk, hogy mi a háttér ennek a táviratnak de szükséztavusága s maga az a tény, hogy Madridban kelt, mindenesetre a legkülönbözőbb feltevésekre adhat alkalmat. Lehet, hogy a szövetség leltitása miatt maradt el a reklámozott két mérkőzés, lehet, hogy ezek közül egyet mégis lejátszottak, s végül az előzményekhez mérten az sem lehetetlen, hogy a Ferencváros a távirat ellenére sem érkezik meg hétfőn. A túra vezetőségének viselkedése még a legszélsőségesebb következtetésekre is joggal adhat alapot.

Megsemmisítették a botrányos bécsi határozatot, az Ujpest és a Rapid harmadik mérkőzését játszik

Semleges pályán kerül eldöntésre a döntőbe jutás kérdése

Ma délelőtt tartották meg Budapesten az Ujpest felebezése következtében a közép-európai kupa fellebbezési bizottságának ülését. A nagyfontosságú ülés az MLSZ hivatalos helyiségében került lebonyolításra. A bizottság elnöke Eicher, a svájci szövetség elnöke volt, míg a bizottság tagjai a magyarok részéről Tibor Lajos, Fischer Mór és Fodor Henrik dr., a csehek részéről dr. Precechtler, az osztrákok részéről Ebersthaler dr., az olaszok részéről Grazziani és Mauro volt. Az ülés zárt ajtók mögött közel 5 órán át tartott. Az eredmény pedig megfelelt a várakozásnak és az Ujpest igazát bizonyította. A bizottság döntése ugyanis megsemmisítette a Cup Comitè bécsi határozatát s a budapesti Ujpest-Rapid mérkőzést az eredeti 2:1-es arányban

Ujpest javára írta.

Tekintettel pedig arra, hogy Budapesten 2:1, Bécsben pedig 3:2 volt az eredmény, az egyik helyen Ujpest, a másik helyen Rapid javára, ilymódon tehát 4:4 a gólarány s csak a harmadik mérkőzés lejátszásával dőlhet el a továbbjutás sorsa.

E harmadik mérkőzést a határozat szerint semleges pályán kell lejátszani, az egyéb intézkedésekre nézve pedig az állandó kupa-bizottság döntése a mérvadó.

Tehát a botrányos bécsi határozatot, amint hogy az várható is volt, a sport-szemponctok figyelembevételével intézték el s így az Ujpest most már megsokszorozott akarattal és mindenestre előnyös formajavulásával végleg a maga javára szerezheti meg a döntőbejutás jogát.

I. liga mérkőzések

Bástya—Bocskay 5:0 (3:0).
Szeged. — Bíró: Csárdás.

Bástya: Benedek — Korányi, Emödi — Fixmer, Péter, Tóth — Ábrahám, Varga, Possák, Schwartz, Solti.

Bocskay: Budai — Fejér dr., Baik — Villányi, Sághy, Keviczky — Markos Vincze Teleki, Szemes Marosi.

A vidéki derby nagy meglepetést hozott, de az eredmény igazságos volt és a mérkőzés már az első félidőben eldőlt. A szegedi védelem mindvégig sziklaszilárdan állott a lábán, míg a Bástya csatársora önmagát múlta felül. A szegediek közül Emmerling, Korányi és Possák voltak elemükben, míg a debrecenieknek Markos és Buday voltak megfelelőek.

A mérkőzést a Bástya rohama vezetik be, már a 8. percben forró helyzet teremődik Possák és Ábrahám összjátékából. Utóbbi lövését kiüti Varga elé, ez lö, Buday újra boxol, azután Possák fejel, utána Buday ismét véd, most Ábrahám előtt a labda aki a kapusba rúg. A 14. percben Possák kiugrik, Buday kifut, de a gólt megakadályozni nem tudja (1:0). Pár perc múlva megismétlődik a jelenet s már ismét hálóba táncol a labda (2:0). A Bocskay ellentámadásai megtörnek, Markos lövése elkerüli a kaput és ismét a Bástya jut szóhoz Ábrahám révén, aki a kifutó Buday felett hálóba emeli a labdát (3:0). Szeged nagy fölényt ér a Bocskay alig tudja parírozni.

A második félidőben alig kezdődik a játék már Possák stoppol és lö (4:0). A Bocskay fölénye kerül ugyan, de csak kornert ér el, Markost Emmerling biztosan fogja. A mérkőzés vége felé a debreceni csapat teljesen visszaesik, a 40. percben Ábrahám beadását Possák a tévőző Buday mellett bevágja (5:0) és beállítja a végeredményt. A gól után Buday összeesik és kiviszik a pályáról.

Budai 33—Pécs-Baranya 3:0 (1:0).
Pécs. — Bíró: Gerő.

Pécs-Baranya: Szulik — Iványi, Kővári — Palkó, Halas, Teszler — Kovács, Tritz, Kautzky, Övedy, Köves.

Budai 33: Lantos — Oláh, Lówy — Czumpft, Kaltenecker, Kovács — Schmidt, Steiner, Ember, Lyka I., Stancsik.

Hatalmas irrammal indult a mérkőzés és ennek nyomán a 15. percben Szulikot, a pécsiek kapusát úgy rúgják meg, hogy vérző fejjel esik össze. A mentők azonnal a klinikára vitték, ahol fejsebét bevarrták és a második félidő 22. percében bekötött fejjel foglalta el posztját ismét. Addig Szabó védett helyette. A Budai 33 jó csatárjáték után a 41. percben Steiner, majd a második félidő 1. és a 22. percében Ember két góljával fölényesen győz.

Somogy—III. ker. FC 2:2 (1:1).
Kaposvár. — Bíró: Kann.

Somogy: Kutasi — Szatyán, Morvay — Tallián Somogyi, Györfy — Galambos, Vadas, Dán, Jakube, Rákosi.

III. ker. FC: Fehér — Werner, Király — Steiner, Lutz II. Fried — Fenyvesi, Schiller, Konyor, Lengyel, Drössler.

Kiegyenlített erők küzdelmét nyújtotta a mérkőzés. Az első félidőben a hazai csapat, a második félidőben pedig az óbudaiak voltak fölényben. Az első félidő 4. percében Jakube helyezett gólt lö, amelyet Konyor a 10. percben egyenlített. A második félidőben az 1. percben Fenyvesi az óbudaiakat jutatta vezetéshez, a 26. percben azonban a szélső Galambos védhetetlenül kiegyenlített.

A bajnokság állása:

1. Bástya	1	1	—	—	5	—	2
2. Budai 33	1	1	—	—	3	—	2
3. Ujpest	1	1	—	—	4	2	2
4. Nemzeti	1	—	1	—	1	1	1
5. Attila	1	—	1	—	1	1	1
6. Somogy	1	—	1	—	2	2	1
7. III. FC.	1	—	1	—	2	2	1
8. Ferencváros	—	—	—	—	—	—	—
9. Kispert	—	—	—	—	—	—	—
10. Hungária	1	—	—	1	2	4	—
11. Pécs-Baranya	1	—	—	1	—	3	—
22. Bocskay	1	—	—	1	—	5	—

Aflétika

Új ifjúsági rekord a MAC országos versenyén.

Pompás eredmények születte a MAC mai országos ifjúsági atlétikai versenyén. Helyből magasugrás: 1. Tölgyes László BBTE 140 cm., országos ifjúsági rekord! 2. Zsuffka MAC 140, rekord, 3. Ormay Dorozsi AC 135. — Rudugrás: 1. Zsuffka Viktor MAC 373 cm., országos ifjúsági rekord! 2. Melykuthy MTK 320, 3. Balatoni MAC 300. — 200 m.: 1. Nagy MAC 23.2 mp., 2. Beliczay UTE 23.2, 3. Fux UTE 24. — Súlydobás: 1. Paksy MAC 11.18 m., 2. D. Virág MTK 11.03, 3. Szeremley BBTE 10.84. — Távolugrás: 1. Temesváry MAC 632 cm., 2. Vizváry KISOK 625, 6. Magyar MTK 607. Magasugrás 10-es csapatverseny: 1. MAC 158 cm átlag, 2. MTK 156.5, 3. BBTE 155.5. — 200 méteres gát: 1. Nagy Géza MAC 26.2 mp., országos ifjúsági rekord! 2. Kovács BBTE 27.5, 3. Kovács FTC 28. — 400 méteres: 1. Vértes ESC 52.2 mp., rekord-beállítás! 2. Nádujalvy MAC 52.2, 3. Duha MAC 54.4 — Diszkosz: 1. Józsa NZTE 35.76 m., 2. Paksy MAC 35.02, 3. Acél BBTE 34.81. — 10-szer 200 méteres staféta: 1. MAC 4:04.8 mp., 2. FTC 4:10.2, 3. BBTE 4:10.3

Jó eredmények az MTK verseny második napján

Az MTK kétnapos atlétikai diadalának második napján a következő eredmények voltak: 50 méteres I. o. női síklutas: 1. Kael Anna TFSC 7 p. 01 mp., legjobb országos eredmény! Lukács Évi FTC 7 p. 02 mp. 3. Vida Györgyi FTC 7 p. 04 mp. Helyből távolugrás hölgyek részére: 1. Lukács Évi FTC 234 cm., 2. Kael Anna TFSC 228 cm., 3. Vértessy Kató TFSC 223 cm. — Súlydobás: 1. Darányi MAC 14 m. 59 cm., 2. Cserenyey BTC 13 m. 90 cm., 3. Mihályi MTK 12 m. 87 cm. — 200 méteres gátfutás, I. o. bajnokok kizárva: 1. Bajor BSE 26.6 mp., 2. Göbel MTK 26.7 mp., 3. Valentin SAC 28 mp. — 400 méteres síklutas, I. o. bajnokok kizárva: 1. Odró BBTE 52.5 mp., 2. Csélay MTE 52.6 mp., 3. Mártonfalvy MTK 53.5 mp. Farkas BEAC érkezett be elsőnek, de szabálytalan előzés miatt diszkvalifikáltak. — 100 méteres síklutas: 1. Solt BSE 10.9 mp., 2. Bánóczy MTK 11.1 mp., 3. Schiffer Postás 11.1 mp. — Magasugrás: 1. Szegedváry BBTE 178 cm., 2. Nemes SZSE 168 cm., 3. Gergely BBTE 166 cm. — Diszkoszdobás: 1. Marvajtás BTC 45 m. 31 cm., 2. Donogán BTC 44 m. 43 cm., 3. Mihályi MTK 38 m. 67 cm. — 800 méteres síklutas: 1. Szabó Miklós MAC 1:58.9 p. 2. Ferihegyi MTK 1:59.1 mp., 3. Strasser MTE 2:02.2 p. Gerelyvetés, bajnokok kizárva: 1. Budaváry BBTE 54 m. 62 cm., 2. Szekrényessy LTK 53 m. 64 cm., 3. T. Szabó MAC 55 m. 68 cm. — 110 méteres gátfutás, bajnokok kizárva: 1. Kohlmann SZSE 16.2 mp., 2. Jahn MTK 17.5 mp., 3. Bajor BSE 17.9 mp. — 3000 méteres síklutas handy cap: 1. Szerb MAC

9 p. 02.2 mp., előny nélkül. 2. Lendvay Vasas 9 p. 02.2 mp. (85 m előny) 3. Szilágyi Cegléd 9:06 p. (85 m előny). — 15x400 méteres staféta: A csoport: 1. MTK 13:40 p. 6 mp. B. csoport: 1. FTC A. 14 p. 02.1 mp. 2. FTC B. 15 p. 07.4 p. — C. csoport: MTE 14 p. 02.1 mp. 2. MÁV 14 p. 40 mp. 3. MOVE OTE 14 p. 44 mp.

Uzás

A III. kerületiek 3:1 arányban biztosan győzték Eger ellen.

Vasárnap délután rendezte a MOVE Egri Sport Egylet nagybajnokságú úszóversenyét az egri versenyszabdában, a mely azonban csak bevezetésül szolgált a nagy érdeklődéssel várt MESE—III. ker. TVE vízpóló bajnoki mérkőzésnek. A versenyen a vármegye és város vezető férfiai és 2000 főnyi rekord nézőközönség jelent meg. A mérkőzés Speisegger bíróskodása mellett óriási izgalomban folyt le. A fontos bajnoki mérkőzést 3:1 (2:0) arányban a II. ker. TVE csapata nyerte.

Gólzáporral győzött a megerősödött MAC a SZUE ellen.

MAC—SZUE 13:0 (8:0).

Vízipóló bajnoki mérkőzés, bíró: Keszű I. A gólok közül Vértessy 10-et, Keszű II. 3-at dobott, Vannie I. nem játszott a szegeczi csapatban. MAFC—kombinált csak egy félidőt játszott, melynek eredménye 1:0 volt a Műgyetemiek javára.

Kerékpár

Vida II. a 100 km-es országúti kerékpáros bajnok

Hatalmas küzdelemben tenyérzsélességgel dönt el a 100 km.-es országúti bajnokság sorsa s ebben a feljutott fiatal Vida II. győzött. A mezőny a legjobb nevekkel állott a starthoz és elejétől végig izgalmas, késhegyig menő harcot folytattak a versenyzők az elsőszéért.

Részletes eredmény a következő: 1. Vida II. UTE 3 ó 07 p 11 mp., országos rekord, 2. Istenes UTE tenyérzsélességgel, 3. Nemes Póstás géphosszal.

A két német nyerte a motorvezetéses nemzetközi versenyt.

A nemzetközi motorvezetéses verseny harmadik futamában első Schätler (Frankfurt 22 p 14 mp.; 2. Meyer (Hannover); 3. Mirkovics BSE (25 km). Kétkörös főverseny: 1. Szücs MTK; 2. Garay Postás. Pont főverseny: 1. Pelvássy MTK 14 pont; 2. Vittory UTE 7 pont; 3. Muskovics FTC 6 pont.

Tennisz

5:2-re vezet Anglia a magyar-angol tennisz-verseny második napján.

Amint elővárható volt, az első nap 2:1-es vezetése után Anglia a második napon behozhatatlanul felnyomult. Kehrling nagy formajavulással, pompás játékkal a gyors Hughes-t biztosan verte, többi számokban azonban, sajnos, vereségről kell beszámolni. A Colyer—Mac Iqubam szép játékkal győzött magyar Schréderné—Baitrok kettős ellen. A jóformában lévő Takács pedig Lee kétségtelenül nagyobb tudása előtt volt kénytelen meghajolni. Végül a Mac Iqubam—Schréderné meccs biztos angol győzelmet hozott.

A szombaton félbeszakadt vegyespáros mérkőzés hétfőn játszák le.

A részletes eredmények itt következnek: Kehrling—Hughes 6:1, 6:0, Colyer, Iqubam—Schréderné, Baitrok 6:2, 6:4, Lee—Takács 2:6, 8:3, Iqubam—Schréderné 6:1, 6:4.

Lóverseny eredmények

Nagyszámú közönség jelenlétében futottak le a szeptemberi meeting első napjának versenyeit. A program kiemelkedő száma az Erzsébet Királyné díj volt, melyet az előzetes favorit, Ibbikus szép küzdelem után immár másodszer nyert meg. Ibbikus nyergében Schejbal bravuros lovaglást produkált, s a töle megszokott rutinnal vitte gőzelemre a nobilis Wenckheim színeket. A nap többi versenyei méltán sorakoztak a főverseny köré, mert győzslőlván mindennütt a közönség kedvencei győzedelmeskedtek. Részletes eredmény a következő:

I. futam: 1. Csákány (Gutai 5/10 rá), 2. Példás (Esch 1 1/2), 3. Miram (Tuss 6). Futott még: Milesz, 4 h. 2 k. Tot.: 14. II. Futam: 1. Don Carlos (Szabó 2), 2. Paródia (Gulyás 3), 3. Fabula (Takács 4). Futott még: Bízalom, Sárkány, Cortina, Horace, Mirabelle, Nádor, Cipou, Adria, Minto félh. nyakh. Tot.: 10:31, H. 10:13, 18, 18. III. futam: 1. Ibbikus (Scheibal 6/10 rá), 2. Béby (Tuss 20), 3. Sisakos (Blaskovich 20). F. m.: Sömogy, Alinari, Baldoyl, Búszke, Kitartás, Buzogány fejh. 2 h. Tot.: 10:19, H. 15, 62, 47. IV. futam: 1. Damsel (Szabó 4), 2. Borcsa (Hulme 3), 3. Sonnenschein (Csuta 6). F. m.: Hortobágy, Farsang, Cigányasszony, Fontaine, Csokor, Arme Grett, Pílangó fejh. Tot.: 10:75, H. 21, 17, 26. V. futam: 1. Baborék (Lynch pari), 2. Toddy (Scheibal 4), 3. Ákos (Csuta 11/10). F. m.: Old Hand, Nábó 2 h. 21/10, h. Tot.: 10:23, H. 11, 12, 12. F. m. Felhő Rózi, Paur rir. VI. futam: 1. Nur für mich (Scheibal 11/10), 2. Apor (Fodor 4), 3.0. M. (Blaskovich 11/10). F. m.: Hévíz, Numa Pompilius, Funay Varázsló, Amen. 1 h. nyakh. Tot.: 10:26, H. 12, 13, 13.

Capablanca a nagy favoritja a vígadóí sakkversenynek

Nagy melegben, de nagy csöndben játszik a nemzetközi sakkturna tizennégy mestere

— A Magyar Hétfő tudósítójától. —

Még itt is meleg van, a Vígadó kistermében: igaz, hogy sok ember nézi azt az érdekes némajátékot, amely a külföld legjobb sakkosainak részvételével játszódik délután három óra óta. Rubinstein, Capablanca, Tartacower, Thomas... anyiszor olvastuk ezeket a neveket külföldi tudósításokban s most, íme, itt ülnek a vígadóí kockás mezőnyök előtt és megfeszített agymunkával vívják legújabb csatájukat.

Érdekes fejek. Amint az asztal fölött hajlott tartással, hosszú percekig mozdulatlanul merednek a faragott figurákra, — szinte hasonlítanak egymásra. Kigondolkozott koponyájuk dudorai, mélyen befelé néző szemek, felhúzott, könyökléshez szokott válluk adják azt a hasonlatosságot, amely sakk-rokonokká teszi őket. Mindamelllett természetesen, típusra, exteriőrre egymástól egészen elütő emberek. Csak Rubinstein és Przepiorka a kivételek ebből a szempontból: ők külsőre, arcra is annyira hasonló emberek, mintha testvérek volnának. Pedig hát... az egyik lengyel, a másik cseh.

Nagy csönd van a teremben. Legalább háromszáz néző tart ki az esti órákig. Nem kell csodálkozni, hogy némán ülnek és állnak az asztalok körül, hiszen — ha nem is világhírű sakkmeztetek, de — ők is mindannyian sakkosok.

Csupán akkor mozdul meg a babonázottnak látszó társaság, csak akkor kezdenek mozogni és suttogni, mikor a magyar Havasi Kornél játszmát nyer Sir Thomas-szal, az előkelő angol bajnokkal szemben. Este 7 óráig e győzelmet még kettő követte: Tartacower legyőzte Monticellit, Capablanca pedig Boscht.

A vasárnap megnyitott a mesterek ebben a beosztásban játszottak: Brinckmann (Németország) — Canal (Belgium); Bosch (Hollandia) — Capablanca (Cuba); Thomas (Anglia) — Havasi (Magyarország); Tartacower (Franciaország) — Monticelli (Olaszország); Steiner (Magyarország) — Prokesch (Csehország); Rubinstein (Lengyelország) — Przepiorka (Csehország).

A torna szeptember 17-ig tart. Mindenki játszik mindenkivel. A főváros hét díjat tűzött ki; az első három díj összege 1500, 1250 és 900 pengő. Ezenkívül minden nyert játszmáért 40 pengőt, minden eldöntetlenért 20 pengőt kapnak a kiváló mesterek.

Így aztán mégis érdekes ebben ennyit ülni és ennyit hallgatni.

A tulajdonképeni torna Maróczy Géza versenyvezető jelzésére indult meg. Eddigi helyzet: Rubinstein (világos)—Przepiorka (sötét). Vezérsel megnyitás: Steiner—Prokesch. Szabálytalan megnyitás: Dr. Tartacower—Monticelli. Olasz megnyitás: Sir Tomas—Havasi. Vezérsel: Dr. Vajda—Coller, Van den Bosch—Capablanca, Carol—Kann, Linkmann—Canal (sziciliali).

Az eredmények a következők: Havasi 22 lépésben nyert Sir Thomas ellen. Dr. Tartacower 25 lépésben Monticelli ellen, Capablanca 34 lépésben Van den Bosch ellen, dr. Vajda 36 lépésben Coller ellen. Rubinstein—Przepiorka 33 lépés után remi. Steiner—Prokesch 44 lépés után remi. Dr. Linkmann—Canal 48 lépés után félbeszakították a játszmát, amelyet csütörtök délután fogtak befejezni. A versenyt délután meglátogatta Lobmayer Jenő dr. fővárosi tanácsnok.

Jövő vasárnapra még mindig nincs válogatott csapat.

A Ferencvárosi késelekedése és megérkezésének bizonytalansága arra készítette dr. Földessy János szövetségi kapitányt, hogy a válogatott csapat összeállítását elhalassza. A kapitány megvárja a hétfő esztét, melyre a Ferencváros érkezése jelzve volt s csak azután dönt arról, hogy kiket küld Prágába.

Felelős szerkesztő és kiadó:
MOVIK ZSIGMOND